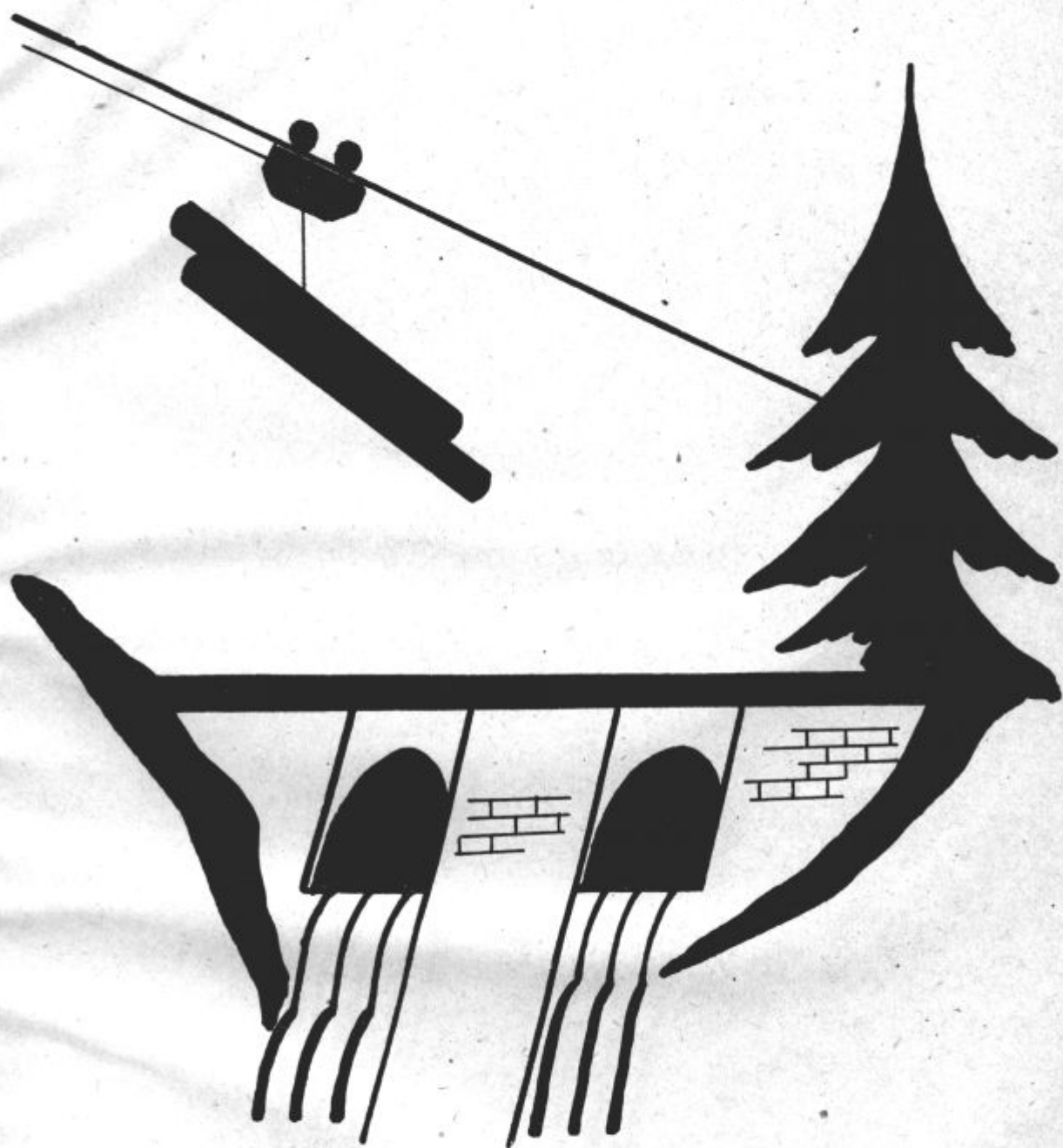




1958

2

IDRIJSKI RAZGLEDI

Gozdarsko kmetijska poslovna zveza Idrija

je začela s poslovanjem 1. januarja 1958 in zajema vse kmetijske zadrage občine Idrija in Cerkno.

Naše poslovanje obsega gozdarstvo in sadjarstvo, kjer se poslužujemo treh lastnih drevesnic ter kmetijstvo (travništvo, pašništvo, semenska služba, živinoreja, poljedelstvo itd.). V tej zvezi oskrbujemo zadrage z vsem potrebnim materialom in se poslužujemo lastnega prevoznega parka.

Organiziramo preskrbo potrošniških centrov s kmetijskimi proizvodi.

VSEM NAŠIM ZADRUŽNIKOM IN VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU
ŽELIMO USPEHOV POLNO LETO 1959!

HOTEL IN RESTAVRACIJA

„Nanos“ Idrija

nudi gostom poleg običajnih gostinskih uslug tudi postrežbo s klobasami in krvavicami ter prijetno postrežbo v posebnih prostorih. Pod svojim vodstvom imamo tudi gostilno »Jelen« v Godoviču.

Skupno s Turističnim društvom imamo vedno možnost, da prenočimo v Idriji tudi večje skupine izletnikov.

VSEM NAŠIM GOSTOM
ŽELIMO SREČNO NOVO LETO 1959!

KINO „ZVEZDA“ IDRIJA

ŽELI VSEM SREČNO 1959!

Trgovsko podjetje »IZBIRA« Idrija

je v letu 1958 razširilo svoje poslovanje tudi na okoliške vasi Vojsko, Godovič, Sp. Idrijo, Kanomljo, Krnice, Otalež in Maruškevec.

Vsem cenjenim odjemalcem želimo srečno Novo leto 1959 ter se obvezujemo, da bomo ukrenili vse potrebno za še boljšo postrežbo v vseh naših poslovalnicah, kjer nudimo po zmernih cenah vse vrste blaga. Poslovalnice bomo založili še z večjimi asortimenti v splošno zadovoljstvo vseh kupcev!

Obrtno podjetje Mesnine Idrija

je v preteklem letu postreglo številne nakupovalce s kvalitetnimi in ceninimi mesnimi izdelki v vseh svojih poslovalnicah. Naša želja je, da tudi v novem letu popolnoma ugodimo vsem željam prebivalstva.

VSEM SREČNO IN VESELO NOVO
LETO 1959!

Komunalno podjetje IDRIJA

TRG 1. MAJA ŠT. 11 TELEFON št. 61

Vsem poslovnim prijateljem sporočamo, da bo poslovalo naše podjetje po novem letu pod firmo

Obrtne delavnice »SIMPLEX«

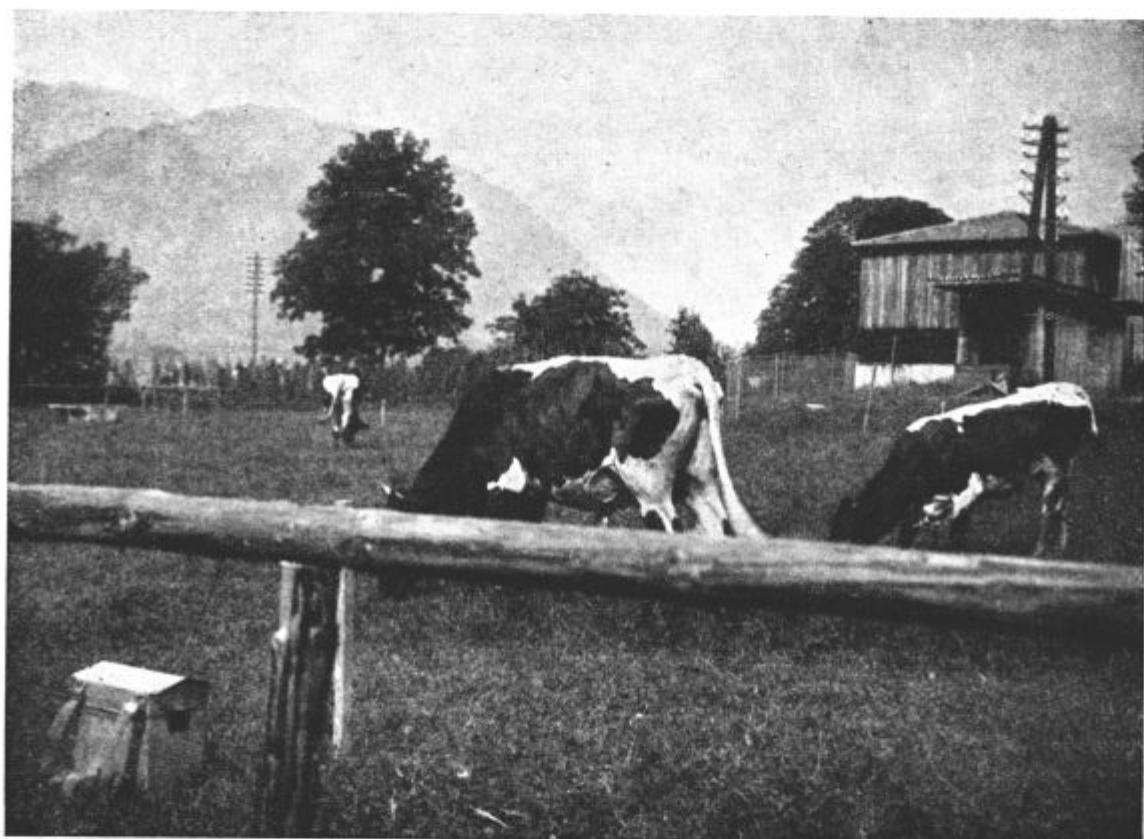
Ko želimo vsemu prebivalstvu srečno Novo leto 1959, se priporočamo za vodoinštalaterska, ključavničarska, kleparska in mizarska dela

IDRIJSKI RAZGLEDI

III. LETO

15. AVGUSTA 1958

STEV. 2



Tehnika v živinoreji: električna ograja

Foto: F. Toplak

Izdaja Mestni muzej v Idriji — Uredniški odbor: Lado Božič, inž. Ivan Gantar, Slavica Božič, Ferdo Vidmar, Franc Didič, Franc Petrič, Ivan Hlača — Odgovorni urednik Srečko Logar — Izhaja vsake tri mesece — Celoletna naročnina 200 din, za inozemstvo 300 din — Naslov: »Idrijski razgledi«, Idrija, poštni predal 11, telefon: Idrija 35, tekoči račun pri Komunalni banki Idrija št. 63-KB-6-Z-108, telegrami: Idrija, muzej — Tiska tiskarna Časopisno založnišniškega podjetja »Primorski tisk« Koper —
Za tiskarno Evgen Frelih

PROBLEMATIKA MLEKARSTVA OBČINE IDRIJE

Problem mlekarstva na področju naše občine postaja vedno bolj pereč.

Mlekarne kot najvažnejši člen v tej problematiki imajo izredno važno vlogo kot socialno-zdravstvene ustanove, kmetijsko pospeševalne ustanove in komunalne ustanove.

Mlekarna je posrednik med proizvajalcem in potrošnikom. Njena naloga je, zagotoviti potrošnikom ne samo kvalitetno, temveč tudi zdravo mleko in mlečne izdelke, proizvajalcem pa ugodno prodajo mleka in njegovih proizvodov. Higijensko-tehnični pogoji za proizvodnjo mleka so pri našem kmetu zelo slabi. Potrebne čistoče za proizvodnjo mleka ni, zato se oddaja iz naših hlevov higijensko slabo mleko. Stanje se bo izboljšalo tako, da bo postala mlekarna socialno-zdravstvena ustanova, ki bo zaščitila potrošnika in mu zagotovila higijensko mleko ter izdelke, ki bodo ustrezali higijenskim, kemičnim in bakteriološkim zahtevam. S kontrolno laboratorijsko službo, z rednimi analizami maščobe in čistoče ter z občasnimi bakteriološkimi analizami mleka in vode bo bistveno prispevala k izboljšanju zdravstvenega stanja proizvodnega okolja. Mlekarna na ta način vzgojno vpliva na dvig higijene pri proizvodnji v hlevu.

Na drugi strani opravlja mlekarna kmetijsko pospeševalno delo, ki se odraža v tem, da omogoča odkup celotnih proizvodnih viškov mleka. Možnost stalnega vnovčevanja mleka spodbuja proizvajalca, da uvaja zootehnične in agrotehnične ukrepe, ki naj dvignejo smotrnost, povečajo ter izboljšajo proizvodnjo živinske krme in izboljšujejo mlečnost svojih živali.

Mlekarna je kot oskrbovalec potrošnikov tudi komunalna ustanova.

V mleku so vse tiste sestavine, ki jih telo potrebuje, v taki obliki, da jih lahko popolnoma izkoristi. 1 l mleka da 680 kalorij. V mleku so še beljakovine, maščobe, mlečni sladkor, kalcijev fosfat ter vitamina A in B v relativno majhnih količinah, ki pa so biološko izredne važnosti — posebno za mladino. Mlečne sestavine so zelo lahko prebavljive, tako da nekatere izkorišča organizem skoraj stoodstotno. Vse te odlike ima seveda samo zdravo in dobro mleko. Mleko je najcenejše živilo vseh živil živalskega porekla. Hranljivo vrednost 1 litra mleka vzporeja s pol kg srednje mastne govedine oziroma 8 jajci, to pomeni, da je mleko po današnjih cenah 4-krat cenejše. Pomen mleka za pre-

hrano ljudi pride popolnoma do izraza šele tedaj, če upoštevamo, koliko je važno za otroke, kot dietna hrana za bolnike in da ga lahko predelamo v veliko vredne mlečne proizvode.

Pri razpravi o problematiki mlekarstva v naši občini upoštevajmo vlogo mlekarne in važnost mleka za delovno ljudstvo.

Današnje stanje mlekarstva

Našo občino delimo v štiri mlekarska področja:

1. področje proizvajalcev, ki neposredno dostavljajo mleko potrošnikom (Idrija, Spodnja Idrija in delno Kanomlja, Jelični vrh, Idršek, Gore). Proizvajalci so delno v samem mestu, drugi pa morajo nositi mleko na hrbtu po več ur daleč, da lahko oddajo svoj proizvod;

2. področje, ki predeluje mleko v maslo v svojih mlekarnah (Kmetijske zadruge Otalež, Ledine, Črni vrh, Šebrelje in Godovič);

3. področje proizvajalcev, ki predelujejo mleko v maslo doma (Vojsko);

4. področje proizvajalcev, ki svojega mleka ne morejo oddajati v promet (Masore, Krnice, Gor. Kanomlja, Ravne).

Prvo področje: V prvem področju so higijensko-tehnični pogoji za pridobivanje mleka zelo slabi. Številni hlevi so mračni, vlažni, brez kanalizacije, ventilacije, urejenih gnojnih jam in največkrat napolnjeni z raznovrstno živino (konji, prašiči, perutnina in govedo). Pri našem kmetu ni čiste mlekarske posode, osebne higijene ljudi, ki molzejo, rednega čiščenja krav, vime na pred molžo in zračenja hlevov. Pomolzeno mleko se ne hladi itd.

Jasno je, da v takšnih pogojih mleko v mnogih primerih ni čisto in je bakteriološko neprimerno. Položaj je enak v vseh štirih področjih.

Kontrola prodaje mleka v Idriji je pokazala, da mleko tudi v kakovostnem pogledu večkrat ne ustreza predpisom. V neredkih primerih so oddajali posamezniki mleko z 2,2 do 2,9 % maščobe — minimalna norma pa je 3,2 %. Nečistoča je vidna že s prostim očesom brez bakterioloških pregledov. Rezultat takega stanja pa je kvarjenje mleka v polletnem, včasih pa celo v zimskem času. V Idriji potrošnik največkrat ne ve, če bo dobil v mlekarni sveže mleko. Masla pa ni v prodaji ali pa je dvomljive kakovosti, ker prodaja

jalne nimajo nobene hladilne naprave. Drugih mlečnih izdelkov (jogurt, sladka smetana) pa potrošnik v našem mestu ne pozna.

Vsa večja mesta v Sloveniji, zadnje čase pa tudi manjša mesta (Radeče, Trbovlje, Kočevje), so ukrenila vse, da omogočijo delovnim ljudem, predvsem pa otrokom, zdravo, pasterizirano mleko. Pri nas pa lahko rečemo, da je stanje takšno, kakršno je bilo pred 50 leti.

Drugo področje: Na drugem področju naše občine je 9 mlekarn (Črni vrh, Zadlog, Predgrize, Godovič, Zavratac, Dole, Srnak, Vrsnik, Šebrelje). Področje Kmetijske zadruge Otalež oddaja mleko v mlekarino Kmetijske zadruge v Cerknem.

Vse te mlekarne, z izjemo Godoviča in Črnega vrha, so bile ustanovljene pred 30 ali 50 leti in so zastarele. V istem prostoru, kjer se mleko sprejema in tehta, se tudi predeluje. Prostorji ne ustrezajo niti osnovnim higienskim zahtevam. Mlekarna v Predgrizah nima vodovodne naprave. Stene so, razen v Godoviču in Srnaku, pobarvane z navadno barvo in se ne morejo čistiti. Tudi v Zadlogu je slaba preskrba z vodo (kapnica). Nekatere mlekarne so zelo vlažne (Dole, Godovič). Oprema je večinoma primitivna in sestoji iz posnemalnika, gnetilca in pinje. Vsi ti stroji pa so stari nad 30 let. Posoda in stroji so okrušeni, ponekod zarjaveli. Mlekarsko osebje ni kvalificirano — glavna nepravilnost pa je v tem, da so mlekarji le priložnostni delavci. Skoraj vsi so tudi kmetijski proizvajalci. Današnja sanitarna pravila postavljajo stroge zahtevke za vse osebe v prehranbeni stroki. Delo v hlevu, ki ga kmalu zatem zamenja delo v mlekarini, ni ravno primerno — ne glede na to, da večina mlekarn ni zagotovila mlekarjem niti primerne delovne obleke. Predelovanje mleka je primitivno, večinoma ročno.

Mlekarne v Doleh, Predgrizah, Zavratacu in Zadlogu so takšne, da bi se morale že danes, po vseh veljavnih sanitarnih predpisih, zapreti. Da bi bila jasnejša slika, kako vplivajo te mlekarne na higiensko kvaliteto, si oglejmo bakteriološke izvide masla.

Organoleptične, kemijske in bakteriološke preglede vzorcev masla, ki jih je vzela sanitarna in veterinarska inšpekcija, je izvršil Higienski zavod v Gorici. Rezultati pregledov so naslednji:

1. Mlekarna Vrsnik: maslo je nesnažno, žaltavo. Bakteriološko neprimerno. V promet se lahko odda samo prekuhan.

2. Mlekarna Godovič: maslo ni čisto — v njem so razne mrlje, dlačice. Maslo je malo žaltavo. Bakteriološko je manj primerno.

3. Mlekarna Črni vrh: maslo ni snažno. Vonj ni svež. Bakteriološko neprimerno, ugotovljeni bacili Coli. V promet se lahko da samo prekuhan.

4. Mlekarna Zadlog: maslo ni snažno. Duh in okus nista več sveža. Bakteriološko neprimerno, v promet se lahko odda samo prekuhan.

5. Kmetijska zadruga Črni vrh — Lome: maslo je nesnažno. Temne mrljice. Duh in okus žaltava. Neprimerno za ljudsko prehrano.

6. Mlekarne Predgrize, Govejk, Mrzli vrh, Vrsnik: Maslo je bakteriološko manj primerno.

7. Kmetijska zadruga Vojsko: od vseh 61 vzorcev so večino izvrgli. Kolikor toliko čistih je bilo le 10 vzorcev, ki so primerni za potrošnjo.

V času, ko ustanavljajo povsod v Sloveniji mlekarne s pasterizatorji, hladilnimi napravami, avtomatskim čiščenjem in polnjenjem ter podobno, je stanje v naših mlekarnah nekaj nenavadnega in nazadnjaškega. Lastniki starih mlekarn so kmetijske zadruge. Po osvoboditvi se ni vložilo v te mlekarne ničesar, razen nekaj kilogramov apna in še to pod pritiskom inšpekcije. Nekatere zadruge so v želji, da bi se rešile vseh obveznosti do skupnosti in amortizacije, uredile tako, da so last samih kmetijskih proizvajalcev (Dole, Zavratac, Predgrize, Zadlog). Poglavitna naloga teh mlekarn je bila: čim več izkupička, a čim manj stroškov za njihovo ureditev. Popolnoma razumljivo je, da ni danes nobenih sredstev za popravilo in ureditev. Nadaljevati to pot pomeni siliti mlekarstvo v krizo, ali pa varati samega sebe. Če bi danes te mlekarne zaprli, bi nekatere vasi gospodarsko uničili in jih uvrstili med živinorejsko zaostale skupine. Adaptacija in modernizacija 9 mlekarn bi zahtevali toliko sredstev, da se to ne izplača.

Zaradi tega je nujno razpravljati o problemu mlekarstva kompleksno za vso občino, ne pa po vaseh, kakor bi hoteli nekateri živinorejci. Sanitarna in veterinarska inšpekcija bosta v zvezi s tem izdala samo minimalne zahteve za vzdrževanje higiene v dosedanjih mlekarnah, istočasno pa se bosta odločno zavzela za čimprejšnjo rešitev tega problema.

Če se ne oziramo na zdravstvene predpise in potrošnika, vseeno lahko ugotovimo, da se bodo v bližnji bodočnosti proizvodi takšnih mlekarn težko plasirali na trgu.

Tretje področje: Na področju Kmetijske zadruge Vojsko predelujejo mleko v maslo doma. Ne bi govorili o pogojih za higiensko predelavo na domu. Rezultati pregledov masla, ki jih je izvršil Higienski zavod v Gorici,

govore dovolj jasno. Od 61 poslanih vzorcev so pri pregledu snažnosti večino izvrgli, kolikor toliko čistih je bilo le 10 vzorcev. Nekateri vzorci so bili bolj podobni skuti kot maslu, imeli so vonj po dimu, repi, v njih je bilo najti dlake, delce lesa itd. Če bi veterinarska in sanitarna inšpekcija redno pregledovali vsako pošiljko masla, bi lahko polovico proizvodov brez kakršnegakoli nadpregleda zaplenili. Kmetijska zadruga prodaja maslo v Ljubljano; zaradi slabe kvalitete oddaja svoje mlečne izdelke težko in po zelo nizkih cenah, ki jih diktirajo kupci. Razen tega kmetijska zadruga še danes protizakonito kupuje in prodaja te izdelke, ker po zakonskih predpisih lahko prodaja kmečko maslo samo proizvajalec sam.

Četrto področje: Na področjih, kjer obstajajo mlekarne že 50 let, zasledimo v živinoreji, proizvodnji mleka in higieni hlevov pozitivne vplive mlekarne; le-teh pa v četrtem področju ni. Živinorejec ne more oddajati mleka — zato od nikoder nobene stimulacije. Rezultati tega so, da ni volje za dvig proizvodnosti, izboljšanje higienskih razmer in podobno. Mleko se uporablja za rejo prašičev in doma. Tudi problem tega področja moramo rešiti.

Perspektive mlekarstva glede na surovinsko bazo in stanje živinoreje:

Surovinska osnova:

Statistični podatki o zemljiških kapacitetah kažejo naslednje odnose med kmetijskimi površinami:

Njive in vrtovi	2.406 ha	16,3 %
Travniki in senožeti	5.614 ha	38,2 %
Pašniki	6.759 ha	45,0 %
Skupno kmetijskih površin	14.789 ha	

Če k statističnim podatkom prištejemo še klimatske razmere (srednje alpsko podnebje z zadovoljivo količino padavin) in ugodno rast trav na pašnikih in travnikih, ki zavzemajo 80 % površine v naši občini, lahko spoznamo, da imamo vse pogoje za živinorejo.

Donos trav na hektar po ugotovitvah kmetijske službe:

travniki	28 q
senožeti	10 q
pašniki	7 q

Če pomnožimo ta hektarski donos z zgoraj navedenimi površinami, dobimo 16.105,5 t sena. Pomnoženo s škrobno vrednostjo da 4.509.540 kg škroba. Krme, ki raste na njivah, to je detelje in trave, pridelamo okrog 19.105,5 tone. Skupno pridelamo 5.469.546 kg

škroba. Tako odpade na eno glavo živine 202 kg škroba ali na dan 2,5 kg. To stanje je srednje zadovoljivo.

V senu je visok odstotek surovih vlaken in slabo prebavljivih surovih proteinov, kar ima svoj vzrok v prepozni košnji. Seno je revno na kalciju in fosfatih. Travnikom je potrebno gnojenje s fosforjevimi gnojili. Odstotek surovih vlaken bi lahko znatno zvišali z zgodnjo košnjo in sušenjem sena na stožju.

Naša kmetijska služba je vršila v letih 1954 in 1955 gnojilne poizkuse na travnikih in senožetih. Rezultati so pokazali, da je možno s pravilno uporabo umetnih gnojil povečati pridelke za 100 %. Razen tega se je na gnojenih parcelah izboljšala kvaliteta trav, zrasle so detelje in žlahtne trave, izgubile pa so se slabše vrste trav in plevela, tako da so rezultati količinsko in kakovostno zadovoljivi. S povečano količino lahko ne samo povečamo in izboljšamo hrano ter s tem proizvodnost današnjega živinskega fonda, temveč bi ga lahko povečali tudi številčno.

Za krmljenje govedi imamo torej zadosti krmilnih snovi, ki pa se bodo z različnimi agrotehničnimi merami še znatno pomnožile in izboljšale.

Živinoreja:

Po popisu živine iz leta 1955 redimo na področju občine naslednje število živine:

govedo	4990
konji — mule	398
ovce — koze	2480
perutnina	10786

Živinoreja je usmerjena predvsem v govedorejo. Na 2,3 ha pride ena velika žival, kar je dokaz, da so naše travne površine slabo izkoriščene (Švica 0,6 ha).

Številčno stanje goveda zadnja leta raste. V letu 1948 je bilo 87 %, v letu 1950 pa 96 % današnjega številčnega stanja.

Struktura goveje črede (po nepopolnih podatkih):

krave	60 %
voli	15 %
mlade živali	23 %
biki	2 %

Struktura črede nam kaže, da ima govedoreja izrazito mlečno smer. Za meso se prodajajo nelicencirani biki, stare krave in teleta. Voli so večinoma za delo.

Ker imajo v oddaljenih krajih težave z oddajo mleka, teže za tem, da bi z njim pitali govejo živino za prodajo, saj je trenutno veliko povpraševanje po mesu. Ta težnja pa še ni vplivala na spremembo strukture. Tudi v primeru, da bi živinorejska služba preusme-

mila oddaljena področja v produkcijo mesa, kar bi bilo za področje Vojsko, Javornik, Kanji dol, Mrzli log, Mrzli vrh, Ravne zaželeno, se zmožljivosti mlekarne, glede na sedanje nizko proizvodno stanje in možnost povečanja proizvodne potrošnosti, ne bo spremenila.

Kvaliteta živine je namreč zelo slaba. Mlečnost nekontroliranih krav znaša približno okoli 1400 l letno na kravo. Mlečnost 300 kontroliranih krav je okoli 2000 l letno. Le na področju Črnega vrha je nekaj višja (20 krav povprečno po 2400 l).

Da bi dobili jasnejšo sliko o možnostih, ki še obstajajo pri živinoreji in mlečni proizvodnji, se moramo ozreti na sedanje stanje živinorejske proizvodnje drugod. Na Danskem je povprečna letna mlečnost krav 3500, v Holandiji 3800, v Švici 2900, v Jugoslaviji 1000. Drž. posestvo Kočevje ima povprečje 2900. To pomeni, da se tudi z domačim materialom lahko dosežejo dobri uspehi. V količini mleka, ki pride na enega prebivalca, smo tudi daleč za drugimi. V Jugoslaviji odpade na enega prebivalca 150 l mleka letno, v Holandiji 571, v Danski 1276, v Švici 359 l.

Jasno je torej, da mora živinski fond številčno in kvalitetno porasti, vendar pa ni važno samo, koliko litrov bo imela ena krava, temveč koliko litrov bo imel en hektar obdelovalne površine.

Produkcija mleka se lahko pri nas v nekaj letih bistveno poveča pod naslednjimi pogoji:

1. z boljšo krmo lahko že danes, pri sedanjem številu živine, povečamo produkcijo;

2. z dobro živinorejsko organizacijo, ki jo že imamo pri kmetijskih zadrugah; le-to bo treba postaviti na noge, da bo zakorakala svojo pot z jasnimi živinorejskim ciljem — tako pasemskim, vzrejnimi in produktivnim (dosedanji neuspehi niso samo njihova krivda — potrebno jim je strokovno vodstvo in pomoč, ki jim jo bo nova poslovna zveza morala zagotoviti);

3. z uvedbo umetnega osemenjevanja kot najučinkovitejšega sredstva za izboljšanje kvalitete našega govedarstva in likvidiranje spolnih bolezni;

4. z nadaljevanjem in razširitvijo selekcije ter mlečne kontrole;

5. z zagotovitvijo odkupa viškov mlečne proizvodnje bomo gotovo povečali dotok mleka v mlekarne. S povečano proizvodnjo se bodo znižali tudi proizvodni stroški. To je tudi edini cilj, ker moramo priznati, da so današnji proizvodni stroški, 26 din za 1 l mleka, zelo visoki prav zaradi nizke produktivnosti krav. Če bo produkcija mleka večja, bo kmet zadovoljen z današnjimi cenami, istočasno pa se bodo z večjo količino mleka znižali tudi transportni stroški.

Pri reševanju mlekarstva in ugotavljanju kapacitet mlekarne moramo upoštevati tudi možnost, da se bo proizvodnja mleka povečala.

Ekonomskega in sanitarnega pomena za nadaljnji razvoj živinoreje in mlekarstva v naši občini je zdravstveno stanje naše goveje živine, ki je glede na tuberkulozo in brucelozo (to je bolezen, ki so drugod glavna kočnica) pri nas zelo dobro. Začetek ponovnih pregledov na TBC v letu 1957 kaže, da je od 500 pregledanih glav samo en pozitiven reaktor. Pregledi se bodo nadaljevali in vsi pozitivni reaktorji bodo izločeni iz hleva. Lahko rečemo, da bomo imeli čez nekaj let zdrave hleve, kar je za naše mlekarstvo zelo važno.

Po vseh dosedanjih ugotovitvah lahko zaključimo, da imamo vse pogoje za izgradnjo moderne mlekarne, ki bo zagotovila mestnim prebivalcem dobavo zdravega pasteuriziranega mleka in kvalitetnih mlečnih izdelkov, kmetijskim proizvajalcem pa dober plasman mleka.

Tržni viški mleka:

Od skupne proizvedene količine so kmetijski proizvajalci v letu 1956—1957 oddali naslednje tržne viške mleka:

V vaške mlekarne letno	1,301.024 l
Domača predelava letno	150.000 l
Mleko, oddano naravnost potrošnikom	720.000 l
Skupno oddani viški letno	2,171.024 l

Iz podatkov mlekarne, ki jih je uredila inž. Severjeva, je razvidno, da so bile količine oddanega mleka razmeroma enakomerno razporejene skozi vse leto, kar je za mlekarne zelo ugodno. Po današnjih podatkih bi prišlo v novo mlekarno dnevno okrog 3600 l mleka s področja sedanjih mlekarne. Večina tega mleka bi dospela v Idrijo že v posnetem stanju. Če upoštevamo še mleko, ki so ga doslej oddajali proizvajalci neposredno v prodajo, t. j. 2000 l dnevno, in 400 l s področja Vojsko, je skupna dnevna količina oddanih tržnih viškov mleka po današnjem stanju 6000 litrov.

Na osnovi analize dosedanje proizvodnje in potrošnje mleka in mlečnih izdelkov bodo naloge nove mlekarne naslednje:

1. skrbeti za higiensko proizvodnjo mleka, zbirati mleko od privatnih posestnikov na področju kmetijske zadruge Črni vrh, Godovič, Dole, Govejk, Idrija, Spodnja Idrija in Vojsko in skrbeti za pravilno oskrbovanje in pravičen transport do obrata;

2. oskrbovati potrošnike v Idriji in Spodnji Idriji s pasteuriziranim mlekom v steklenicah, zagotoviti dobavo pasteuriziranega mleka Bolnici za duševne bolezni, Zdravstvenemu domu in Dijaškemu domu;

3. viške mleka predelovati v maslo; to predvsem zaradi tega, ker bodo oddaljeni kraji pošiljali v mlekarino smetano;

4. posneto mleko vračati proizvajalcem za prehrano živine, kar mu je ob dosedanjih visokih cenah močnih krmil nujno potrebno.

Kratka analiza trga in možnosti plasmana predvidene proizvodnje:

Predvidena mlekarina bo kombiniranega tipa; njena glavna naloga bo, oskrbovati potrošnike z zadostno količino kvalitetnega mleka.

Kolikor bi vsi proizvajalci v bližini Idrije oddajali mleko v mlekarino, bi znašala potrošnja pasteriziranega mleka:

za okoli 6000 prebivalcev v Idriji in Sp. Idriji dnevno 1600 l (računano 250—300 g na osebo);

za Bolnico za duševne bolezni, Zdravstveni dom, Dijaški dom 400 l; skupno 2000 l.

Ostanek mleka, 3000 do 4000 l, bo predelan v maslo. Predvidevamo pa, da se bo z dvigom standarda ter izboljšanjem kvalitete mleka in mlečnih izdelkov dvignila potrošnja na 0,5 l na osebo. Potrebe pasteriziranega mleka bodo v tem primeru 3000 do 3500 l dnevno.

Kar se tiče možnosti plasmana, lahko ugotovimo pomanjkanje mlečnih izdelkov — proizvodnja masla iz količine 3000 do 4000 l dnevno bo samo delno zadovoljila potrebe okraja Koper, kamor se tudi sedaj, kljub slabi kvaliteti, izdelki zelo lahko prodajo.

Oprema mlekarne:

Iz vsega navedenega je razvidno, da je na področju naše občine nujno potrebna manjša mlekarina s kapaciteto okoli 6000 l dnevno, ki bo lahko oddajala v promet 2000 l pasteriziranega mleka, ostalo mleko pa predelala v maslo. Mlekarina bi morala imeti naslednjo opremo:

1. sprejem mleka,
2. pasterizacija mleka in smetane,

3. maslarna,

4. pranje in polnjenje steklenic,

5. skladiščenje mleka,

6. hladilne naprave,

7. laboratorij.

Istočasno z gradnjo mlekarne bo nujno potrebno poskrbeti za kvalificirani mlekarski kader, ki bo omogočil kvalitetno proizvodnjo.

Lokacija:

Idrija je naravno, gospodarsko in prometno središče občine, pa tudi središče vsega proizvodnega področja, zato je za gradnjo mlekarne najbolj primerna.

Transport mleka:

Zaradi velike oddaljenosti nekaterih naselij bi v oddaljenih krajih preuredili sedanje mlekarne v posnemalnice ter jih opremili za tehtanje, posnemanje in vodno hlajenje. Za prevoz smetane v Idrijo bi se poslužili avtobusnih zvez ali pa bi jo pobiral dva- do trikrat tedensko vozni- zbiralec iz mlekarne. Iz bližnjih vasi pa bi odvažali mleko enkrat dnevno.

Na ta način bi se transportni stroški zelo zmanjšali — največji del posnetega mleka pa bi ostal živinorejcu, ki ga nujno potrebuje. V zimskem času, ko so nekatere ceste 2 meseca neprehodne za transport s kamioni, bi dovažali smetano s konjsko vprego.

Navedli smo le nekaj uvodnih analiz in predlogov za ureditev problematike mlekarstva na področju Obč. LO Idrija. Že iz tega pa lahko zaključimo, da je izgradnja mlekarne pereč problem za mesto in vas.

Kot so živinorejci pred 50 leti organizirali po vaseh vaške mlekarne, ker svojega doma izdelanega masla niso mogli ugodno prodati, tako bodo morali danes organizirati s pomočjo občinskega ljudskega odbora in kmetijskih zadrug novo moderno urejeno mlekarino, ki bo ustrezala higienskim zahtevam in tehnološkim principom ter standardu potrošnika današnje dobe in za 50 let naprej.

Cvetko Kristan

DELAVSKO KONSUMNO ZADRUŽNIŠTVO V IDRIJI

(Ob 60-letnici Občnega konsumnega društva v Idriji)

Delavsko konsumno (potrošniško) združništvo se je pričelo porajati v Sloveniji oziroma na sedanjem slovenskem ozemlju v zadnjem desetletju preteklega stoletja. V Angliji, Belgiji, Nemčiji ter v nemških in čeških pokrajinah stare Avstrije je delavsko

socialistično združništvo v teh letih že kar lepo uspevalo. Strankin zbor Socialnodemokratične stranke Nemčije, ki je bil leta 1892 v Berlinu, je n. pr. celo sprejel posebno resolucijo, v kateri pozdravlja ustanavljanje konsumnih društev, proglašča te zadruge za

koristne ter za potrošnike pomembne. Pri nas je pričel ustanavljati delavske konsumne zadrage kot prvi dr. Janez Ev. Krek, ki je ustanovil 1. 1895 v Ljubljani Prvo delavsko konsumno društvo, leta 1897 pa še Prvo delavsko konsumno društvo na Jesenicah. Krek je ustanovil leta 1898 tudi prvo delavsko stanovanjsko zadrugo pod imenom Slovensko delavsko stavbinsko društvo v Ljubljani, ki je na periferiji Ljubljane sezidalo 103 stanovanjske hišice. Te Krekove zadrage so bile krščansko socialne smeri. Prvi konsumni zadrugi socialistične smeri pa sta bili pri nas Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi (ustanovljeno 12. aprila 1897) in pa Občno konsumno društvo v Idriji, ustanovljeno 27. februarja 1898, torej pred 60 leti.

Priprave za ustanovitev Občnega konsumnega društva v Idriji segajo dejansko že v leto 1897. Prva seja pripravljalnega odbora za tako društvo v Idriji je bila namreč že 25. julija 1897 v prostorih na vrtu sodruga Urbana Štrempfela (oziroma po starem Štrempfelna, kakor je to v idrijskih zapisnikih. Štrempfel je bil eden od prvoborcev idrijskega socialističnega gibanja). Tedaj so bili izvoljeni za predsednika pripravljalnega odbora Simon Kavčič, za njegovega namestnika Ivan Tušar, za zapisničarja Valentin Gliha in za namestnika Jožef Logar. Določeni so bili tudi roki odbovovih sej in sklenjeno je bilo zbirati osnovne vloge za ustanovitev zadrage. Na seji 8. avgusta 1897 so poročali, da so nekateri ustanovniki vložili v hranilnico za ustanovitev zadrage večje zneske, tako »sodrug Štrempfel 163 gld., Simon Kavčič 65 gld. in Anton Kogej 200 gld.«. Na tej seji je bilo tudi sklenjeno, da se »v najbližji priložnosti skliče shod konsumnega društva, na katerem se poroča o delovanju osnovalnega odbora in čitajo pravila. K temu shodu se povabi tudi župan g. Dragotin Lapajne«. Shod je bil 17. septembra 1897 na vrtu g. Mihe Stravša in na njem so bila prebrana že tudi pravila zadrage.

Ustanovni občni zbor zadrage pa je bil — kakor je bilo navedeno že v uvodu — 27. februarja 1898 v gostilni Mihe Stravša. Število navzočih v zapisniku ni navedeno, bilo pa jih je najmanj 73, kajti največ toliko glasov so pri volitvah dobili posamezni člani odbora. Zbor je vodil Simon Kavčič. Prebrana pravila so bila soglasno odobrena. V predstojništvo (upravni odbor) so bili izvoljeni: za ravnatelja Simon Kavčič, za blagajnika Urban Štrempfel, za preglednika pa Anton Kogej. V nadzorništvo pa je bilo izvoljenih 9 članov in trije namestniki. Zadrugi delež je bil določen na 40 kron,

pristopnina pa na 2 kroni (oz. 20 gld. ter 1 gld.). Predstojništvo je bilo pooblaščenno, da zadrugo vpiše v zadrugi register. To je bilo storjeno in deželna kot trgovska sodnija v Ljubljani je ta vpis dovolila 16. maja 1898 pod Opr. št. Firm 72.

Gen. 125

Zadruga je bila vpisana pod firmo »Občno konsumno društvo v Idriji, vpisana zadruga z omejeno zavezo«. Po pravilih ima zadruga »namen preskrbovati svojim članom pristno in dobro blago, za osebno in domačo potrebo proti gotovi plači ali na upanje na kratko dobo, — poslednje pa le proti primernemu zavarovanju — in skupljenje kapitala za taiste iz pridobljenega pribitka in hranilnih vlog zadrugnikov. Predstojništvo obstoji iz ravnatelja, blagajničarja in preglednika, katere izvoli občni zbor prvičkrat za eno leto, pozneje pa za tri leta. Razglasila zadrage se objavljajo v listih »Delavec« in »Svoboda« in z javnim pribitjem v prodajalnici«. Taka so bila po sklepu o registraciji glavna določila pravil v tedanjem — še precej trdem poslovnem jeziku.

Na seji 6. marca 1898 so poročali, da ima zadruga že 157 članov in 1742.50 gld. gotovine, ki je naložena pri Okrajni hranilnici in posojilnici. Na tej seji je bilo tudi sklenjeno najeti lokal za poslovalnico pri Franu Žustu.

12. junija 1898 je bil prvi občni zbor zadrage, ki je nastavljal kot uradnika sodruga Franca Rinalda iz Trbovelj za mesečno plačo 42 gld. Vodilni uslužbenci in odborniki so morali položiti primerne kavcije. Na občnem zboru 19. februarja 1899 je bil dopolnjen 1. člen pravil z določbo, da »trguje zadruga tudi s čipkami«. To je bila prva odločba v varstvo idrijskih klekljaric. Ustanovili so tudi dispozicijski sklad in — ker je odšel ravnatelj Simon Kavčič v Ameriko — izvolili za ravnatelja Franca Rinalda, za preglednika Pavla Zonto, a Anton Kogej je postal skladiščnik. Na izrednem občnem zboru 11. junija 1899 so sklenili odpreti prvo podružnico (filialo) v Spodnji Idriji. Na izrednem občnem zboru 27. aprila 1902 pa so sklenili odpreti filialo tudi na Vojskem, potrdili so nakup posestva Franca Kavčiča v Spodnji Idriji za 8900 K ter dovolili predstojništvu kredit za nakup posestva Podroteja, ki je bilo tudi kupljeno 29. oktobra 1902. Tu so pričeli urejati valjni mlin, ki je začel obratovati v februarju 1903. Občni zbor 9. novembra 1902 je ta nakup in ureditev mlina v Podroteji odobril. Tako je zadruga prešla poleg nabave blaga za člane tudi k lastni proizvodnji oz. predelavi. Občni zbor 11. januarja 1903 je pravila precej spremenil ter ustanovil tudi obligacijski (jamstveni) sklad, v katerega je moral vložiti vsak član 60 kron kot neodpo-

vedljivo posojilo zadrugi za 10 let. Dokler ni imel član teh 60 K vloženih v celoti, se mu je pripisovala v ta sklad polovica letnih povračil (dividende).

Na izrednem občnem zboru, 26. 4. 1903 je bil sprejet za združnega uradnika Anton Kristan iz Ljubljane, ki je nastopil službo 30. aprila 1903. 11. oktobra 1903 pa je bil Kristan izvoljen na izrednem občnem zboru za ravnatelja zadruga. Dotedanji ravnatelj Franc Rinaldo je postal preglednik, vendar je že po 14 dneh s tega mesta odstopil in se vrnil v Trbovlje.

Leto 1903 je bilo za zadrugo kritično. Svoja tekoča sredstva je zadruga vložila v nakup hiše v Spodnji Idriji. Denar za nakup Podroteje je vzela kot posojilo. Poleg tega je bilo v letih 1902 in 1903 porabljenih skoraj 18.000 kron za popravila poslopij in za napravo valčnega mlina, kar so vzeli iz izkopička v prodajalnah. Zaradi tega je zastala nabava novega blaga, ki ga niso mogli redno plačevati. Člani leta 1903 niso dobili običajne koristi, letne »dividende«-povračil: v prvem polletju so prejeli samo 1 %, v drugem polletju nič, medtem ko so dobili v letu 1901 5 %, v letu 1902 pa v prvem polletju 6 %, v drugem 4 %. Zadruga je imela v drugem polletju 1903 — menda prvič in zadnjič — 843 kron izgube. K temu je prišla še uvedba obligacijskega posojila in vse to je povzročilo hudo kri. Nasprotniki so hoteli izkoristiti nastali položaj in so začeli z napadom, da bi spravili Občno konsumno društvo do prepada in bi s tem zadali idrijski socialni demokraciji smrtni udarec. Toda idrijski rudarji so krizo pod vodstvom nove zadrugne uprave uspešno prebrodili in prišli iz nje z novimi izkušnjami o koristnosti složnega in enotnega dela.

Iz poročila za leto 1906 — po treh letih novega vodstva — je mogoče ugotoviti, da zadruga spet napreduje. Blagovni promet je porasel od 135.531 kron v letu 1903 na 201.101 krono v letu 1906, število članov se je povečalo od 568 na 622. Deležev je bilo vplačanih konec 1906 21.930 kron, obligacijski sklad pa je znašal 11.588 kron. Hranilnih vlog je imela zadruga konec 1906 27.954 kron, konec 1903 pa samo 6.155 kron. Rezervni sklad je narasel od 3.917 kron na 10.983 kron itd. Dolga na posestvu Podroteja je bilo samo še 38.392 kron. Leta 1906 je opravil mlin za 70.398 kron mlevskih uslug. V letih 1903 do 1906 je zmel mlin idrijskim rudarjem 1.158.117 kg tako imenovanega rudarskega žita, ki so ga rudarji dobivali po nižji ceni od rudnika. Poleg tega pa so mleli moko tudi še za zadrugne prodajalne. Leta 1904 je zadruga kupila skupno s tremi zadrugniki za

14.000 kron v Idriji hiši št. 446 in 597. Leta 1906 je izplačala vse tri solastnike ter postala edini lastnik hiš, v kateri je leta 1905 preselila osrednjo prodajalno in zadrugno pisarno. Dolga je bilo konec 1906 na teh dveh hišah ob vrednosti 17.706 kron še 7.118 kron.

Zadruga je članom nudila razne ugodnosti. Prva je bila, da niso bili več zadolženi pri privatnih trgovcih ali celo — kakor v nekaterih krajih — pri rudnikih in njihovih skladiščih (magacinih) ter so bili pri mezdnih gibanjih svobodni; zatem so razdelili v letih 1904—1906 21.734 kron povračil (dividende) in končno je zadruga vplivala na cene. Moko je zadruga prodajala v dobri kakovosti po najnižjih cenah v vsej Idriji. Slanina je bila od 8 do 16 vinarjev pri kg cenejša kakor drugod, sladkor za 2 do 4 vinarje, mesnina za 10 vinarjev itd.

Konec leta 1907 je imela zadruga dve poslovalnici (Idrija in Sp. Idrija), poslovalnica na Vojskem je bila ukinjena v februarju 1907, ker je bila preveč oddaljena. Uslužbenih je bilo 15 oseb, v društvenih hišah pa je stanovalo 18 družin. V tem letu je zadruga prodala za 222.494 kron blaga in imela 641 članov.

Tak je bil torej uspeh po prvih desetih letih dela. Morda se bo kdo vprašal, zakaj je potreben tako natančen popis. Napisal sem ga prav zato, da pokažem, kako so bili prvi začetki težki, koliko požrtvovalnosti je bilo treba in s kakšno prizadevnostjo in zavednostjo so idrijski rudarji in delavci sploh gradili ter zgradili svojo zadrugo. Ta je sčasoma postala in bila do začetka italijanske okupacije oziroma preden so fašisti prevzeli oblast, močna opora in središče socialističnega delavskega gibanja v Idriji, ki je doseglo mnoge uspehe in je prednjačilo delavskemu gibanju na Kranjskem, če ne na Slovenskem sploh. Toda o tem sem govoril v 4. številki II. letnika Idrijskih razgledov v prikazu »Od prvega socialnodemokratskega shoda v Idriji do prvega socialnodemokratskega župana na Slovenskem«. Ne smemo pa tudi pozabiti, da je leta 1905 izšla iz Občnega konsumnega društva v Idriji Prva idrijska čipkarska zadruga, ki je združevala 1500 idrijskih čipkaric in je idrijskim delavskim ženam pokazala, da je tudi pri čipkarstvu možen uspeh s samopomočjo in združevanjem pri nabavi surovin in prodaji izdelkov.

Zadruga se je zdaj mirno razvijala. Ko je odšel ravnatelj Anton Kristan leta 1908 v Ljubljano (postal je tam strokovni tajnik za Kranjsko, zatem pa je ustanovil in vodil Konsumno društvo za Ljubljano in okolico itd.), je bil izvoljen za ravnatelja zadruga Ivan Štravs, ki je postal leta 1911 prvi

socialnodemokratski župan v Idriji in na Slovenskem sploh.

Leta 1912 so odprli še poslovalnici na Brusovšu in Pod gorami.

Iz prve svetovne vojne je zadruga izšla okrepljena in je leta 1918 prodala za 1.154.600 kron blaga. Po vojni pa je prišla v težkoče. Njeno nazadovanje so povzročili: neiskano blago, nabava novih avtomobilov, okupacija itd. Po letu 1922 je novi ravnatelj inž. Dragotin Gustinčič njeno poslovanje uredil in zadruga je sprejela tudi nova pravila, ki so bila prirejena po pravilih Delavskih zadrug za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu. Kupili so tudi gostilno in novo posestvo. Promet je spet narastel. Uveden je bil tudi podporni sklad v pomoč članom. Leta 1926 je bilo posestvo Podroteja z mlinom prodano, ker za zadrugo ni bilo več koristno. Leta 1929 je imela zadruga v Idriji tri hiše, v Spodnji Idriji pa eno in gozdno parcelo. Pod ravnanjem Lovra Kavčiča, ki je vodil zadrugo od 1926 do 1947, je kljub fašistični okupaciji in letom vojne viden nadaljnji napredek. Zadruga se je uvrstila med najmočnejše v tedanji Julijski Benečiji. Leta 1934 je kupila sredi Idrije trgovsko hišo z večjim skladiščem in garažo. 1937 je odprla na Vojskem moderno mlekarino, ki je dobro uspevala do leta 1942. 1938. leta je zadruga prodala za skoraj 3 milijone lir blaga. Poslovalnico je imela tudi v Anhovem pri Gorici. Leta 1945 se je spojila s Krščanskim gospodarskim društvom v Idriji v enotno Okrajno gospodarsko zadrugo v Idriji.

Katoliško konservativni delavci pa so ustanovili 27. nov. 1898 Krščansko gospodarsko društvo v Idriji (KGD), ki je bilo vpisano leta 1899. Ta zadruga je imela kot svojo nalogo poleg nabave življenjskih potrebščin tudi vnovčevati domače izdelke svojih članov, zlasti čipke in podobno. 1899. leta je imela 131 članov in eno prodajalno. 1902. leta so pristali iste smeri ustanovili tudi Ljudsko hranilnico in posojilnico v Idriji (1902—1949), ki je tej zadrugi mnogo pomagala in vseskozi sodelovala z njo. 1908. leta je imelo KGD 554 članov, 1918 pa 600. Tudi ta zadruga je prišla v povojnih letih v težkoče in je moralo leta 1922 osem zadružnikov-posestnikov podpisati menico, s katero so jamčili s svojim premoženjem za obveznosti zadruge. V letih italijanske okupacije je bilo stanje zadruge precej nestalno ter je kolebalo zdaj na bolje, zdaj na slabše. Šele med drugo svetovno vojno si je zadruga spet opomogla. Kupila je tri hiše, odprla tri mesnice, od 1921. leta pa je imela že zadružno gostilno in menzo. Med sodelavci te zadruge

so bili znani: Franc Svetličič (prvi član in prvi načelnik), Ivan Koler, Leopold Rejec, Lovro Čibej in Franc Likar, ki je bil zadrugin načelnik od 1934. do 1945. leta. Tudi ta zadruga, ki ni bila tako močna in za delavsko gibanje tako pomembna kakor OKD, je prenehala leta 1945 in se združila z OKD v enotno zadrugo. Obe zadruzi sta že ves čas italijanske okupacije sodelovali in ni bilo med njima več razcepljenosti po političnih in svetovnonazorskih smereh.

Zadruzi sta pomagali idrijskemu delovnemu ljudstvu v obrambi pred izkoriščanjem po rudniku, trgovcih, gostilničarjih, obrtnikih itd. Sledovi njihovega dela, zlasti pa dela Občnega konsumnega društva, so v Idriji vidni še danes.

28. oktobra 1945 sta se obe zadruzi združili v enotno zadrugo pod imenom Okrajna gospodarska zadruga v Idriji. Prvi njen upravni odbor je bil sestavljen sorazmerno po moči obeh zadrug (7 od OKD, 2 od KGD). O delu te zadruge tu podrobno ne bom govoril, saj je bolj ali manj znano, ker se je razvijalo pred našimi očmi. Zadruga je napredovala in imela konec 1946. leta: 6 špecerijskih in 1 manufakturno poslovalnico, 3 mesnice, zadružno menzo, dve gostilni in zadružno kavarno. Največ je imela zaposlenih 56 oseb. Vseh članov je bilo tedaj 1631. Preskrbovala je 70 % prebivalstva. Zatem se je pričela decentralizacija, 8. decembra 1948 se je zadruga preimenovala v Gospodarsko zadrugo v Idriji, 20. 9. 1949 pa v Potrošniško zadrugo v Idriji. V teh letih je zadruga proslavila tudi svojo 50-letnico. V likvidacijo je prišla zadruga ob ukinitvi potrošniških zadrug 30. marca 1952, ko je imela še 1356 članov. Imela je tedaj 10 hiš, dve skladišči, eno garažo, 921 m² orne zemlje in 65.818 m² gozdnih parcel. Od tega je dobila Kmetijska zadruga v Idriji v dar 3 hiše, Kmetijska zadruga v Spodnji Idriji obe tamošnji zgradbi, Društvo upokojencev v Idriji pa eno hišo za dom upokojencev kot priznanje za njihovo zadrugarsko delo. Vse ostalo je dobila mestna občina v Idriji. Deleže so članom vrnili v celoti.

To je zgodovina idrijskega delavskega potrošniškega zadružništva, ki je imelo v delavskem gibanju Idrije velik in ploden pomen, saj je bilo bolj ali manj gonilna sila ali vsaj ena od važnih gonilnih sil tega gibanja.

Viri: Anton Kristan: O konsumnih društvih (Idrija 1908); Historicus: Delavsko zadružno gibanje v Sloveniji (Ljubljana 1924); računsko zaključka OKD za jubilejni upravni leti 1922 in 1927 ter podatki Franca Novaka po Mestnem in okrajnem arhivu v Idriji.

Franc Mohorič

ODHOD V PARTIZANE

Kovačev rovt je majhno izletniško naselje nad Idrijo, ki je imelo med narodnoosvobodilno vojno pomembno vlogo. Mladi fantje smo po mnogih znakih spoznali, da bodo dogodki, ki so se skrivaj odigrali v naši okolici, kmalu pritegnili tudi nas v svoj vrtinec. Glavni organizator odpora Franc Platiša je bil zasejal seme odpora tudi po hišah nad Idrijo in to seme je kmalu in dobro kalilo. Prva domača organizatorja sta bila Franc Bezeljak-Ambrož in Danilo Eržen. Bilo mi je komaj 17 let, ko sta tudi mene pritegnila v delo. Sprva sem samo prenašal razne nahrbtnike z materialom, ki se je zbiral pri Ambrožu, in največkrat nisem niti vedel, kaj nosim in kam je vse skupaj namenjeno. Prav kmalu se je med to »robo« pojavila tudi lovška puška in nazadnje lahka strojnica »zbrojevka«, ki je prišla od nekod iz Rovt. Z Danilom sva jo v gozdu tudi preizkusila in šele nato odpremila dalje na Brinov grič. To je bila prva strojnica, ki jo je dobila Vojkova četa.

Oktobra 1942 je bil organiziran prvi množični sestanek na Gorah v Cigaletovi hiši. Zbrala se je skoraj vsa vas in tudi domači župnik je bil prisoten. Sestanek so vodili tuji gostje, med katerimi je bil menda tudi Srnjak. Mi se na sestanek nismo smeli pokazati, da bi nas kdo ne izdal, pač pa smo morali stražiti okoli vasi. Vsakdo je imel natančno določeno mesto, tako da nismo vedeli drug za drugega in tudi domov smo se morali vrniti po točno določeni poti. Prva posledica tega sestanka je bila, da je iz vasi ušla italijanska učiteljica in se nikakor ni hotela vrniti. Druga posledica pa je bila, da so Italijani organizirali na Gorah svojo postojanko.

Neizbrisno mi je ostalo v spominu tudi srečanje s prvim partizanom. Ko sem nekega večera stopil v hišo pri Bezeljakovih, je bil na peči velik možakar. Ko sem se odpravljal proti domu, mi je rekel, da bo šel z menoj. Bil je zelo redkobeseden, jaz pa tudi nisem vedel, kaj ga smem vprašati, čeprav bi rad izvedel od njega marsikaj.

V tem času smo dobili tudi nujno nalogo za likvidacijo treh nevarnih narodnih izdajalcev. Uspela nam je likvidacija Lojzeta Savrina, znanega izdajalca iz Idrije, ki je povzročil smrt mnogih naših borcev in aktivistov, posebno v logaškem predelu. Bil je podoficir v italijanski vojski in je zelo dobro poznal razmere v okolici Idrije in Logatca. Maščevalna krogla ga je zadela v velikem

ovinku na cesti s Kovačevega rovta v Idrijo. Italijani so nato začeli s sistematičnim zasliševanjem ljudi iz naše okolice. Zvedel sem, da je bilo zaslišanih že preko 70 ljudi in nam je postajalo vedno bolj vroče pod nogami. Priložnost smo izkoristili za odhod v partizane.

Dogodki so se nato odvijali zelo naglo. Danilo se je najprej dogovoril z Vojkom, da bomo uprizorili navidezno prisilno mobilizacijo. To je bilo potrebno zaradi svojcev. Vojko je kar vnaprej podpisal potrdila, da smo bili mobilizirani. Ta potrdila so naši domači nato oddali na karabinjerski postaji v Idriji, kjer jih pa niso niti več točno pregledovali, ker se jim jih je nabralo že cele kupe. Bližala se je namreč doba množičnega odhoda naših ljudi v partizane.

Moja »mobilizacija« je bila določena za 10. uro ponoči dne 24. januarja 1943. Čakal sem partizansko patroljo v hiši, kjer domači niso še ničesar vedeli o moji nameri. Na tistem sem si pripravil oprtnik in natlačil vanj najnujnejše. Okoli 9. ure zvečer pa sem pred hišo nenadoma zaslišal stopinje in govorico. Na moje največje presenečenje sem ugotovil, da so hišo obstopili italijanski vojaki. Najprej sem mislil, da smo izdani, zaskrbelo pa me je tudi, kaj bo s partizansko patroljo, ki mora priti vsak čas. Poizkušal sem pobegniti skozi zadnja vrata, vendar sem tudi tamkaj opazil vojake ter ugotovil, da je hiša popolnoma obkoljena s patroljo kakih 30 vojakov. Nenadoma sem zaslišal poziv italijanskih vojakov: »Alto là, chi va là!« Ob drugem pozivu sta nekoliko više padla dva strela. Sledilo je še nekaj strellov pred hišo, nato pa sem zaslišal strahovito drvenje in lomastenje italijanskih vojakov proti gozdu, ki leži pod našo hišo. Šele ko smo bili ponoči na varnem, smo lahko rekonstruirali celoten dogodek: naši hiši sta se previdno približala dva člana partizanske patrolje, Bogomir Eržen in neki Jakac, doma s Krasa. Bila sta prekrita z belima plaščema, zato ju Italijani v visokem snegu niso opazili in sta se jima približala že na kakih 20 m. Tudi onadva nista vedela za italijanskoasedo. Italijanski vojaki pa so zagledali ostalo skupino, v kateri je bil tretji član partizanske patrolje ter novi partizani: Mirko Jurman, Ivan Albreht in Janez Mlinar. Stali so na robu gozda in čakali, da se jim pridruživim še jaz. Partizana sta takoj sprožila svoji puški, kar je Italijane tako zmedlo, da so jo na vso moč popihali proti

gozdu, med potjo pa jim je od strahu počilo nekaj strellov. Ker se je tudi naša patrulja nato oddaljila, je bilo pred hišo popolnoma mirno. Jaz nisem vedel, kaj naj napravim. Predvsem me je zanimalo, kdo bo stopil prvi v hišo, ali Italijani ali naša patrulja. Padlo mi je v glavo, da bo najbolje, če ležem v posteljo. Dolgo sem čakal, slednjič pa je le nekdo potrkal na okno in slišal sem očeta, ki je vprašal, kdo je zunaj. Dobil je odgovor: »Slovenski fantje.« Odprl je vrata in jaz sem prisluhnil razgovoru, ker sem si želel, da bi očetu borci pojasnili mojo namero. Oče je nekoliko ugovarjal, češ da sem še premlad in prešibak za partizane. Tedaj sem se v razgovor vmešal tudi jaz in povedal očetu, da sem pripravljen za odhod. Jakec mu je izročil Vojkovo potrdilo o mobilizaciji, slovo je bilo zelo kratko in že smo bili na poti k ostalim, ki smo jih še morali vzeti s seboj. Pri Erženovih smo vzeli s seboj Danila in pri sosedovih Antona Kunca. Tako nas je bilo devet in naglo smo se spustili preko Jeličnega vrha v dolino Zale ter preko Koševnika na Brinov grič, kjer je bila Vojkova postojanka. Na cilj smo prispeli z zamudo, ko se je že daniło.

Težko bi opisal občutke, ki sem jih imel ob tem svojem najvažnejšem koraku v življenju. Spominjam se, da sem našel v baraki množico borcev, med katerimi sem iskal Vojka, ki sem ga do tedaj poznal samo z okupatorjevih slik, ki so bile obešene na vseh vidnih točkah in so obljubljale 50.000 lir nagrade tistemu, ki bi ga pripeljal živega ali mrtvega. Vprašal sem nekega znanca po Vojku, a me je poučil, naj ne bom nestrpen, ker bo kmalu med nami.

Novi borci so prihajali z vseh strani. V baraki na Brinovem griču, ki je lahko sprejela samo 30 borcev, nas je bilo kmalu preko 70. Primanjkovalo je tudi orožja, s hrano pa smo bili preskrbljeni, ker so nas okoličani dobro podpirali. Le malo je bilo borcev, ki so prinesli s seboj vsaj kako staro puško. Brigade v tem kraju ni bilo mogoče ustanoviti, ker bi se na težkem ozemlju ne mogla gibati. Vojko je dal zgraditi novo barako na Idrškem, kjer je bilo treba organizirati novo četo. Nove borce pa smo začeli pošiljati na osvobodeno ozemlje na Dolenskem.

Janez Pirc

NACISTIČNO ZVERINSTVO NA LEBANOVŠAH

V smeri proti Vojskemu, pod znano razgledno točko Rejčev grič, je bila samotna kmetija Lebanovše, kjer so gospodarile in gospodinjile tri sestre: Neža, Francka in Katra Podobnik. Redile so dve ali tri krave ter se le z največjo težavo prebijale skozi težko življenje na kmetiji, katere njive in travniki ležijo v strmem pobočju. Delo je bilo silno naporno, za ženske pa že skoraj nečloveško. Preživljale so se iz dneva v dan, največkrat ob hudem pomanjkanju. Leta so tekla, ženske pa so se starale in delo je postajalo vedno bolj neznosno.

Ko smo se začeli partizani gibati v njihovi okolici, so z vso predanostjo stopile na našo stran in začele z vnemo delati za našo vojsko. Partizani smo vedno dobili pri njih zatočišče in tudi kak skromen grižljaj.

Bilo je marca 1945, ko smo že vsi slutili osvoboditev, vendar so Nemci uprizorili v naših krajih še zadnjo ofenzivo, v katero so vložili še vse razpoložljive sile. Na štabu IX. korpusa v Cerknem smo dobili še zadnja obvestila in navodila, iz katerih je bilo razvidno, da se nam obetajo še hude borbe. Iz Cerkna sem se vrnil na komando mesta Idrije, ki je bila tedaj na Oblakovem vrhu.

Ko sem se približal temu kraju, sem že zaslišal pokanje. Kmalu sem spoznal, da se je predvidena ofenziva že začela. Naglo sem odšel v Pleče, kjer smo imeli pod nekim kozolcem bunker, v katerega si prišel skozi majhno odprtino, ki je bila zakrita s praproto in listjem. Od tod smo odhajali na zveze in poizvedovanja.

Dne 29. marca 1945 okrog pol 8. ure smo zagledali, da se je na Lebanovšah začel dvigati močan dim, ki je postajal vedno močnejši. Vreme je bilo oblačno, zato nismo mogli natančno ugotoviti, kaj se dogaja, vendar nam je bilo jasno, da so Nemci zažgali kmetijo. To so bili menda najhujši dnevi moje partizansštine. Nemci so imeli zasede okrog in okrog, tako da se skoraj nismo mogli premakniti. Surovo hrano smo sicer imeli s seboj, toda zakuriti nismo smeli in prav nikake priložnosti nismo imeli, da bi prišli do kuhane hrane. Skoraj sedem dni nismo použili ničesar, ker smo nekaj suhih krljev in hrušk pojedli že prve dni. Nekaj časa smo bili popolnoma nemočni pred sovražnikom, ki je divjal po okolici.

1. aprila 1945 pa so se v zraku pojavila naša letala, ki so popolnoma stolkla nemški

štab v gostilni pri Felku na Vojskem. Točno pomerjena bomba je zadela hišo v polno in vsi nemški oficirji, ki so bili v njej, so poginili. To je bila naša rešitev! Začela se je naša ofenziva, ki nas je rešila. Nemci so se začeli naglo umikati proti Mrzli Rupci, na Hudo polje in Predmejo ter dalje proti Gorici. Kmalu smo ugotovili, da je ozemlje popolnoma varno in da se zopet lahko prosto premikamo. Na Plečeh in na Robu smo dobili prve kuhane krompirje ter si vsaj za silo privezali dušo. Takoj smo začeli ugotavljati posledice nemške ofenzive in uspehe ofenzive IX. korpusa, ki je na Vojsčici dokončno strla okupatorja v naših krajih.

Prva dva kmeta, ki sta prišla na Lebanovše, sta lahko samo ugotovila posledice nečloveškega divjanja nemške drhali. Hiša je pogorela do tal in od nje je ostalo samo nekaj robovja. Med razvalinami in okoli hiše pa sta našla ude nesrečnih kmetov, na katerih sta ugotovila, da so jih Nemci pred požigom strahovito mučili in razsekali. Kmeta sta pobrala raztresene ude in ostale dele teles v zasilno zbito krsto in jo odpeljala na pokopališče v Spodnjo Idrijo.

Kakih 10 dni pozneje je tudi mene vodila pot mimo tega nesrečnega kraja. Podrobno sem si ogledal razvaline. Kakih 120 korakov od hiše je še danes vodno korito. Ob njem sem našel odsekano roko. Verjetno jo je semkaj zanesel domači pes, ki je ostal na pogorišču. Klatil se je po okolici in iskal svoje gospodinje ter pri tem popolnoma podivjal. Roko sem pokopal v bližini korita. Nekaj dni pozneje sem imel srečo, da sem

našel psa na pogorišču vsega sestradanega in onemoglega. Da bi se žival še dalje ne mučila, sem jo ustrelil ter zagrebel pod grmovjem nekoliko niže od kmetije.

Iz nadaljnega poizvedovanja sem ugotovil, da se je bila večja skupina Nemcev že dan pred požigom utaborila pri kmetu Rejcu tik pod Rejčevim gričem. Vse kaže, da so morali nekje izvedeti, da Lebanovške sestre sodelujejo z nami, da nas prenočujejo in da večkrat posredujejo za nas tudi razna naročila v Idriji. Nemci so se najprej odločili, da Lebanovskim sestram odvzamejo obe kravi. Kmetice so svojo imovino, od katere je bilo odvisno njihovo nadaljnje življenje, odločno branile, kar je roparje spravilo v bes, zato so se nad njimi tako temeljito znesli. Kaj se je tu dogajalo in kako so potekali dogodki, ne bomo nikdar več ugotovili. Kmetice je k molku prisilila smrt, nemški razbojniki pa tudi ne bodo govorili o svojem zločinu, če pozneje niso dobili zanj plačila. Posekane roke in noge pa nam povedo več, kot je potrebno. Eno kravo so Nemci razkosali že na Lebanovšah, drugo pa so prignali k Rejcu, od koder se jim je preveč mudilo, da bi jo odgnali s seboj. Ostala je pri kmetu in pozneje smo jo prevzeli za našo vojsko.

Le redkega popotnika zanese danes pot na to zapuščeno kmetijo. Mrtvi kamni so neme priče okupatorjevega grozodejstva. Ob strani sameva hruška drobnica, ki je še sedaj ožgana na strani, ki je obrnjena proti pogorišču.

Kmetija je še danes zapuščena in mrtva.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR IDRIJA

Občinski ljudski odbor Idrija je izdal na osnovi 2. in 11. člena temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Ur. list FLRJ, št. 51/53) ter v vezi s 27. členom Statuta občine Idrija (št. 01/T-33/34-P/b) z dne 5. XI. 1957 in 3. členom odloka o ureditvi veterinarske službe na območju občine Idrija na seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev dne 25. II. 1958.

ODLOČBO

o ustanovitvi veterinarske ambulante v Idriji

1.

Ustanovi se veterinarska ambulanta v Idriji kot finančno samostojen zavod in posluje pod imenom Veterinarska ambulanta Idrija.

2.

Delovno področje zavoda je:

1. zatiranje kužnih, parazitarnih in vzrejnih bolezni živali, preiskava vzrokov, organizacija zatiranja in zdravljenje;

2. zdravljenje obolelih živali in veterinarske intervencije v ambulantni, pomožnih postajah in na domu;

3. veterinarska kontrola prometa in proizvodnje živil živalskega porekla;

4. delo za dvig živinoreje in izboljšanje zoohigijskih razmer;

5. umetno osemenjevanje krav;

6. skrb za veterinarsko propagando in prosveto na področju Občinskega ljudskega odbora Idrija,

3.

Zavod gospodari s premoženjem, ki mu ga bo dal v upravo Občinski ljudski odbor Idrija.

Za uspešno opravljanje navedenih nalog ima veterinarska ambulanta svoj ambulantni prostor, instrumentarij, potrebna zdravila in opremo. Za opravljanje veterinarske terenske službe pa ima motorno vozilo. Vrednost vseh osnovnih sredstev znaša 491.389 din.

4.

Zavod upravlja upravni odbor. Upravni odbor ima tri člane. Dva člana upravnega odbora imenuje občinski ljudski odbor na skupni seji obeh zborov.

Predstojnik zavoda je upravnik. Imenuje ga občinski ljudski odbor na skupni seji obeh zborov. Upravnik ambulante je po svojem položaju član upravnega odbora.

Za zadeve in naloge zavoda je pristojen Svet za kmetijstvo in gozdarstvo Občinskega ljudskega odbora Idrija.

Št. 01/1-49/5-58

Idrija, dne 25. II. 1958.

Predsednik:

Lado Božič

Na osnovi 2. točke 64. člena Statuta občine Idrija 5. odstavka odloka o odbiranju (licenciranju) plemenjakov (Ur. list FLRJ, št. 35/55) ter na osnovi 2. in 3. točke odredbe o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi skočnin za javne plemenjake (Ur. list LRS, št. 3/58) ter da se izboljšajo proizvodne sposobnosti goveje živine, izdaja Svet za kmetijstvo in gozdarstvo Občinskega ljudskega odbora Idrija na svoji seji dne 17. 3. 1958.

ODREDBO

o uvedbi umetnega osemenjevanja, pavšalne skočnine in določitvi višine skočnine na območju občine Idrija

1.

Umetno osemenjevanje krav in junic se uvede na območju občine Idrija v krajih: Idrijski log, Zadlog, Črni vrh, Predgriže, Lome, celotno območje kmetijske zadruge Godovič, celotno območje kmetijske zadruge Dole, celotno območje kmetijske zadruge Ledin, Spodnja Idrija in Spodnja Kanomlja.

2.

Osemenjevalec bo osemnjeval enkrat dnevno vsak dan, razen ob nedeljah. V zimskem času, če ceste ne bi bile prehodne, bo komisija za licenciranje v teh krajih pustila po enega plemenjaka.

3.

Osemenjevanje bo opravljal osemnjevalec v osemnjevalnih postajah, ki bodo urejene v krajih, navedenih v prvem členu. Postaje za umetno osemenjevanje morajo opremiti in vzdrževati območne kmetijske zadruge.

4.

Uvede se enotna pavšalna skočina za naravno in umetno osemenjevanje za celotno območje občine, ki je din 1.000 za prvo osemnitev in dve ponovni, če se krava ali junica pregoni.

5.

Osemenitev mora biti plačana v januarju za vse leto naprej za vse krave in nad 1 leto stare junice. Za leto 1958 je rok plačila podaljšan do 30. V. 1958. Osemenitev plačajo živinorejci Občinskemu ljudskemu odboru Idrija za vse živali, ki so umetno ali naravno osemnjene.

6.

Prirodno pripuščanje bo ukinjeno s 1. majem 1958 na vsem območju, kjer bo uvedeno umetno osemenjevanje.

7.

Če dopusti lastnik plemenice iz območja, kjer je uvedeno umetno osemenjevanje, njeno prirodno osemnitev, bo kaznovan po 4. točki 1. odstavka 71. člena temeljnega zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi (Ur. list FLRJ, št. 26/54).

8.

Umetno osemenjevanje bomo v prihodnjih letih razširili tudi na druge kraje občine, kolikor bodo to dovoljevali terenski in drugi pogoji.

9.

Neplačano skočnino oziroma osemnitev bo ljudski odbor izterjal po predpisih, ki veljajo za izterjavo kmečkih dajatev.

10.

Ta odredba začne veljati po objavi v Uradnem glasilu okraja Gorica, uporablja pa se od 1. 1. 1958 dalje.

Št. 01/1-49/6-58

Idrija, dne 17. 3. 1958.

Predsednik:

Lado Božič

Občinski ljudski odbor Idrija je izdal na osnovi prvega odstavka 15. člena in druge točke 56. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS šte. 19-88/52) ter druge točke 26. člena Statuta občine Idrija šte. 01/T-33/34—P/b, z dne 5. XI. 1957 na seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev dne 17. V. 1958 odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o socialnih podporah, ki se v prečiščenem besedilu glasi:

ODLOK

o delitvi socialnih podpor

1. člen

V skrbi za socialno varstvo ljudi daje občinski ljudski odbor socialno ogroženim osebam socialne podpore v okviru za to namenjenih proračunskih sredstev.

2. člen

Socialne podpore se praviloma dajejo osebam, ki stalno bivajo na območju občine in so nesposobne za delo ter nepreskrbljene.

Nesposobne za delo ter nepreskrbljene osebe so one, ki se same ne morejo preživljati zaradi mladoletnosti, onemoglosti, starosti, telesnih in duševnih hib, težjih bolezni, pa nimajo ne premoženja ali dohodkov, od katerih bi mogle živeti, niti svojcev, ki bi jih bili po zakonu, pogodbi ali oporoki dolžni preživljati.

Izjemoma se lahko da enkratna socialna podpora tudi osebam, ki nimajo stalnega bivališča na območju občine.

3. člen

Socialne podpore so:

- a) stalne,
- b) začasne,
- c) enkratne,
- d) dijaške.

Pravica do stalne, začasne in dijaške podpore teče od prvega dne v naslednjem mesecu, ko je bila vložena prošnja socialno ogrožene osebe ali njenega skrbnika. Svet za socialno varstvo lahko sklene tudi drugače, upoštevajoč potrebe in okoliščnosti.

4. člen

Stalna podpora se daje osebam, ki so trajno nesposobne za delo in nepreskrbljene ter znaša, upoštevajoč naravo socialne ogroženosti, mesečno do 4.500 dinarjev, vendar ta meja ni obvezna za posebno težke primere.

Izmjenoma se lahko dodeli podpora tudi osebam, ki živijo v skupnem gospodinjstvu s svojci, ki so po zakonu dolžni skrbeti zanje, če povprečni dohodek na posameznega člana družine v skupnem gospodinjstvu ali gospodarstvu ne presega zneska 2.000 dinarjev mesečno.

Osebam, ki živijo v domovih onemoglih, se določi preživnina v višini oskrbnine v teh domovih. Oskrbovanci socialnih zavodov, ki imajo lastne prejemke (pokojnine, invalidnine, rente, itd.), si lahko zadržijo 10% svojih prejemkov za osebne potrebe. Občinski ljudski odbor doplača razliko med 90% prejemkov in polno oskrbnino v zavodu.

Mladoletnikom, ki so v raznih zavodih, se določi oskrbnina tako, da občinski ljudski odbor doplača le razliko od skupnega družinskega dohodka, ki odpade na enega družinskega člana, in do višine oskrbnine v domu.

Pogoje je treba dokazati s potrebnimi listinami.

5. člen

Začasno socialno podporo lahko prejemajo osebe, ki so zaradi bolezni, nesreče, zdravstvenih in drugih okoliščin socialno ogrožene in se ne morejo preživljati z lastnimi dohodki.

Začasna podpora znaša mesečno do 4.500 dinarjev, vendar ta meja za posebno težke primere ni obvezna.

6. člen

Enkratna podpora znaša do 10.000 dinarjev in se lahko da osebam, ki so potrebne enkratne pomoči, zaradi nesreče, bolezni, plačila nujnih stroškov pogreba, plačila vozovnice in preživljanja na povratku v domačo občino ter za nabavo ozimnice socialno ogrožene družine.

7. člen

Dijaške podpore lahko prejemajo učenci v gospodarstvu ter dijaki višjih gimnazij in strokovnih šol. V izjemnih primerih tudi dijaki nižje gimnazije, ki živijo v dijaških domovih.

Dijaške podpore se dajejo predvsem otrokom ŽFT in otrokom socialno ogroženih družin, upoštevajoč uspešnost pri učenju.

Dijaška podpora sme znašati mesečno do 3.000 dinarjev. Za tiste, ki so v domovih, pa le razliko med lastnimi dohodki, ki se ugotovijo po četrtem odstavku 4. člena, ter oskrbnino v domu.

8. člen

Socialne podpore dodeljuje upravna komisija, ki jo imenuje občinski ljudski odbor na predlog sveta za socialno varstvo.

Enkratne podpore pa lahko v nujnih primerih prizna upravni organ občinskega ljudskega odbora, pristojen za zadeve socialnega varstva, vendar mora o tem poročati na prvi prihodnji seji pristojnemu svetu.

Odločba o socialni podpori se mora glasiti na podpiranca ali na zakonitega skrbnika. V utemeljenih primerih pa se lahko določi izplačevanje podpore osebi, ki se za to odredi.

Socialne podpore se dodelijo v gotovini, izjemoma pa tudi v blagu.

9. člen

O pritožbah zoper odločbe o socialnih podporah je pristojen odločati Svet za socialno varstvo Občinskega ljudskega odbora Idrija.

10. člen

Najmanj enkrat letno se mora opraviti pregled vseh podpirancev.

Pregled opravi komisija, ki jo imenuje občinski ljudski odbor.

Poročilo o ugotovitvah in zaključku pregleda predloži komisija zaradi proučitve svetu za socialno varstvo.

11. člen

Ko stopi v veljavo ta odlok, preneha veljati odlok o delitvi socialnih podpor števil. 03/2-33/13, z dne 29. IV. 1957.

12. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem glasilu okraja Gorica.

Štev.: 01/1-48/9-58

Datum: 17. V. 1958

Predsednik:
Lado Božič

Občinski ljudski odbor Idrija je na osnovi 6. odstavka 8. člena Statuta občine Idrija ter 12. člena Uredbe o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ, št. 52-977/57) na seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1958 sprejel odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o občinskih taksah, ki se v prečiščenem besedilu glasi:

ODLOK

o občinskih taksah

I. DEL — SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Poleg taks in prometnega davka, ki se plačujejo po veljavnih predpisih, se na območju občine Idrija pobirajo takse, ki so določene v drugem delu tega odloka.

2. člen

Takse, ki se pobirajo po določbah tega odloka, so proračunski dohodek občinskega ljudskega odbora.

3. člen

Takse se pobirajo v taksnih znamkah in v gotovini.

4. člen

V primerih, ko je priznana oprostitev taks po veljavnih predpisih, se tudi ne morejo pobirati takse, ki so predpisane s tem odlokom.

5. člen

Določbe zakona o taksah (Ur. list FLRJ, št. 68/46) z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnitvami ter odločbe uredbe o prisilni izterjavi davkov in drugih proračunskih dohodkov (Ur. list FLRJ št. 33/53) se primerno uporabljajo tudi glede občinskih taks, kolikor ni v tem odloku drugače določeno.

6. člen

Pojasnila in navodila za izvrševanje tega odloka izda po potrebi Svet za družbeni plan in finance Občinskega ljudskega odbora Idrija. Za izvrševanje tega odloka skrbi uprava za dohodke Občinskega ljudskega odbora Idrija.

7. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem glasilu okraja Gorica, uporablja pa se od 1. januarja 1958.

Z dnem, ko prične veljati ta odlok, preneha veljati odlok o občinskih taksah št. 01-35/20 z dne 27. VI. 1956 z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnitvami.

II. DEL — TARIFA

A) Takse

Tarifa št. 1

Za vloge, ki se naslovijo na občinski ljudski odbor, se plača:

- | | | |
|----------------------------------|-----|----|
| 1. za vsako vlogo razen pritožbe | din | 20 |
| 2. za vsako pritožbo | | 90 |

Tarifa št. 2

Za vsako odločbo v upravnem postopku, ki jo izda občinski ljudski odbor, se plača

70

Pripomba: Ta taksa se ne plača za odločbo, za katero je predpisana posebna taksa.

Tarifa št. 3

Za vsako potrdilo, ki ga izda občinski ljudski odbor, razen za živinske potne liste, se plača

50

Tarifa št. 4

Za odhod uslužbencev občinskega ljudskega odbora na zahtevo stranke, razen kadar gre za stanovanjske zadeve, se plača:

- | | |
|---|-----|
| 1. za pregled stavbišča ali prostora za naprave | 200 |
| 2. za pregled zgradbe ali posameznih prostorov, da bi se izdalo uporabno dovoljenje: | |
| a) do 5 prostorov | 100 |
| b) od 6 do 20 prostorov | 200 |
| c) nad 20 prostorov | 500 |
| 3. za vsako pot uslužbencev izven uradnih prostorov na zahtevo zasebnika, ne glede na število uslužbencev | 100 |

Tarifa št. 5

Za potrjevanje pogodb in drugih listin:

- | | |
|---|-------|
| 1. za potrdilo listine: | |
| a) za prvo polo | 35 |
| b) za vsako nadaljnjo polo | 25 |
| c) za potrdilo podpisa | 25 |
| 2. za potrditev kopiranega načrta po državnih organih, če to zahteva zasebnik | 500 |
| 3. za potrditev pogodbe po državnih organih: | |
| a) če znaša vrednost pogodbe | |
| do 10.000 | 50 |
| do 50.000 | 100 |
| do 150.000 | 200 |
| do 250.000 | 300 |
| nad 250.000 | 0,25% |
| če se vrednost pogodbe ne da oceniti | 125 |
| b) za potrditev podaljšane pogodbe se plača 50% takse od točke 3 a tarifne številke 5 | |
| c) za potrditev pooblastila | 45 |

Tarifa št. 6

Za odločbe o kazni v postopku o prekrških, za katere je pristojen občinski sodnik za prekrške, se plača:

- | | |
|--|-----|
| 1. če je izrečena kazen ukora | 50 |
| 2. če je izrečena denarna kazen v višini | |
| a) do 1.000 din | 150 |
| b) od 1.000 din do 3.000 | 250 |
| c) nad 3.000 din | 500 |

Pripomba: Ta taksa se ne plača v primeru, da je izdana odločba oprostilna.

Tarifa št. 7

Za potrdilo o lastništvu in zdravju živine (živinski potni listi) se plača v višini 20% državne takse.

Tarifa št. 8

Lastniki psov plačajo letno občinsko takso za:

- | | |
|---------------------------|-------|
| a) luksuzne pse (v mestu) | 2.000 |
| b) čuvaje (na vaseh) | 200 |

Pripomba: za luksuzne pse se štejejo psi v mestu. Za pse čuvaje pa tisti psi, ki čuvajo imetje in so privezani.

Taksa se ne plača za rasne, lovske in reševalne pse. Za take pse se štejejo psi, za katere izda Kinološka zveza Jugoslavije potrdila, da so po poreklu (rodovniku) rasni, lovske oziroma reševalni psi.

Tarifa št. 9

Za izobešanje firme se plača letno:

- | | |
|---|--------|
| 1. industrijska podjetja z nad 100 delavci | 10.000 |
| 2. industrijska podjetja z manj kot 100 delavci in vsa druga podjetja | 5.000 |
| 3. gostinski obrati | 3.000 |
| 4. obrtni obrati in samostojni poklici | 100 |

Pripomba: To takso plačujejo gospodarske organizacije in fizične osebe, ki se pečajo s kakršnimikoli pridobitvenimi deli. Takšni zavezanci morajo plačati takso pri pristojni upravi za dohodke občine v 3 dneh po izobešanju firme, sicer pa za vsako leto v januarju. Če se izobesi firma med letom, je treba plačati celotno takso. Pod firmo so mišljeni tudi napisi firme na zidovih poslovnih stavb in na steklih poslovnih prostorov. Če se z eno izobešeno firmo označujeta dve ali več poslovnih enot, se smatra, da ima vsaka poslovna enota zase izobešeno firmo. Če pa ima poslovna enota več napisov, se šteje le za eno firmo.

Tarifa št. 10

Za odločbe, s katerimi se daje dovoljenje za gospodarske dejavnosti:

- | | |
|--|-------|
| 1. za trgovska podjetja in trgovine | |
| a) na debelo (za vsako trgovinsko stroko) | 2.000 |
| b) na drobno (za vsako trgovinsko stroko) | 1.200 |
| 2. za gostinska podjetja in gostišča: | |
| a) za restavracije, gostilne, kavarne, krčme, bifeje in vinske kleti | 2.000 |
| b) za penzione in prenočišča | 1.500 |
| c) za zajtrkovalnice, mlekarne in slaščičarne, v katerih se ne točijo alkoholne pijače | 500 |

Pripomba: Menze in delavske restavracije ne plačajo takse po gornji tarifi.

- | | |
|---|-------|
| 3. za prodajalne monopolnih predmetov na drobno (tobakarne) | 400 |
| 4. za opravljanje obrti: | |
| a) s stalnim sedežem | 1.500 |
| b) brez stalnega sedeža | 500 |

Tarifa št. 11

Za dovoljenje za priložnostna točenja alkoholnih pijač se plača

1.500

Tarifa št. 12

Za ponudbe na ofertalnih licitacijah pri državnih uradih in zavodih, go-

spodarskih in drugih organizacijah glede na vrednost zadeve, za katero se daje ponudba, se plača od vrednosti:

a) do 20.000	500
b) do 100.000	1.000
c) do 500.000	2.000
č) do 1.000.000	3.000
d) nad 1.000.000 poleg 3.000 še 0,015%	

Pripomba: To takso morajo plačati ponudniki pred ofertalno licitacijo. Zadevno potrdilo o plačilu takse, ki ga izda uprava za dohodke občinskega ljudskega odbora, je treba predložiti k ponudbi kot dokaz, da je takсна obveznost poravnava.

Tarifa št. 13

Za dovoljenje za kopanje peska, gramoza, kamenja ali zemlje in za žganje apna se plača enkratna taksa in sicer:

a) za kopanje peska, gramoza, kamenja ali zemlje	300
b) za žganje apna	
1. za poljske apnenice	500
2. za stalne apnenice	3.000

Tarifa št. 14

Za glasbo na plesu v javnih lokalih ali na vrtnih veselicah se za vsak primer plača

500

Pripomba: Taksni zavezanec je prireditelj plesa ali vrtnih veselice, ki je dolžan prijaviti glasbo in plačati takso v roku 24 ur pred prireditvijo.

Tarifa št. 15

Za uporabo javnih prostorov se plača:

1. če se javni prostor uporablja trajno od vsakega m ² — letno	50
2. za uporabo javnega prostora za postavitev kioskov ne glede na površino — letno	5.000
3. za uporabo javnega prostora za postavitev stojnic, vrtljakov, cirkusov in podobno, za vsak m ²	
a) za čas najmanj od 3 do 20 dni	10
b) za vsak nadaljnji dan	1
4. za enodnevno ali dvodnevno uporabo javnega prostora od m ² vzetega prostora	2

Pripomba: Taksa po 3. točki te tarifne številke se plača, kolikor se že ne plača po drugih predpisih.

B) Turistična taksa

Tarifa št. 1

Osebe, ki se mudijo v kraju, plačujejo takso, ki znaša dnevno od postelje, ki se jim da proti plačilu na razpolago v hotelih, internatih, šolah in sobah, ki jih oddajajo zasebniki, ter v prenočiščih:

a) v glavni sezoni	30
b) izven glavne sezone	20

Pripomba: turistične takse ne plačujejo: a) oseba, ki jo pošlje v turistični kraj na zdravljenje ali ambulantni pregled zavod za socialno zavarovanje, b) invalidi, ki se mudijo v turističnem kraju na zdravljenju po zdravnikovi odredbi,

c) otroci do 7 let starosti, d) turistične takse so oproščeni tudi člani Počitniške zveze Jugoslavije, Zveze izvidniških organizacij Jugoslavije in društev »Partizan«, kadar

taborijo v lastnih šotorih ali organiziranih počitniških kolonijah in pa člani počitniških kolonij in ekskurzij, kadar se v skupinah nastanijo v za to določenih domovih, šolah ali šotorih. d) dohodki od turistične takse se v celoti prepustijo krajevemu turističnemu društvu, ki jih uporabi za izvršitev svojega delovnega programa.

Št. 01/1-48/5-58

Idrija, dne 9. IV. 1958

Predsednik:

Lado Božič

IZ ZAPISNIKOV SEJ OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA IDRİJA

IV. SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV, DNE 25. II. 1958

Po poročilu Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo o problematiki mlekarstva je bilo sklenjeno:

300

1. Ugotavlja se, da je stanje mlekarstva v občini Idrija zelo problematično in se v celoti sprejme problematika, ki jo je nakazal svet za kmetijstvo in gozdarstvo;

2. da se izdela rentabilitetni račun za izgradnjo mlekarne, ki naj nakaže gospodarnost ene ali več mlekar na območju občine;

3. da se po izdelanem programu vprašanje mlekarstva ponovno predloži v obravnavo ljudskemu odboru, ki bo dokončno odločil o ureditvi, obenem pa bo določil tudi lokacijo nove mlekarne.

Po poročilu sveta za kmetijstvo in gozdarstvo o uvedbi umetnega osemenjevanja je bilo sklenjeno, da se uvede umetno osemenjevanje goved na območju bivše občine Črni vrh, na območju KZ Dole in Ledine ter naselje Sp. Idrija in Sp. Kanomlja.

Ustanovljena je bila veterinarska ambulanta kot finančno samostojen zavod s sedežem v Idriji. Delovno področje zavoda je:

1. zatiranje kužnih, parazitarnih in vzrejnih bolezni živali, preiskava vzrokov, organizacija zatiranja in zdravljenje;

2. zdravljenje obolenih živali in veterinarske intervencije v ambulanti, pomožnih postajah in na domu;

3. veterinarska kontrola prometa in proizvodnje živil živalskega porekla;

4. delo za dvig živinoreje in izboljšanje zoohigijenskih razmer;

5. umetno osemenjevanje krav;

6. skrb za veterinarsko propagando in prosveto na območju občine Idrija.

Iz kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš se najame posojilo v višini 27.000.000 din za adaptacijo osnovne šole v Idriji s 30-letnim odplačilnim rokom in 1% obrestno mero.

Iz kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš se najame dodatno posojilo za izgradnjo 30-stanovanjske hiše v Idriji, Rožna ulica, v višini 9.860.000 din s 50-letnim odplačilnim rokom in 1% obrestno mero.

Sprejet je bil odlok o organizaciji in sistematizaciji upravnih organov Občinskega ljudskega odbora Idrija.

Sprejet je bil poslovnik o delu občinskega ljudskega odbora na sejah obeh zborov.

Imenovanja in razrešitve:

1. Za upravnika elektromehanične delavnice Monter Idrija je bil imenovan tov. Ciril Lazar iz Idrije.

2. Razrešen je dolžnosti upravnika Kavarne Idrija tov. Slavko Svetic iz Idrije.

3. Za upravnika Kavarne Idrija je imenovan tov. Ivo Mandelc z Bleda.

4. Razrešen je dolžnosti direktorja Rudnika živega srebra Idrija tov. Jože Kenda.

5. Razrešen je dolžnosti direktorja Komunalnega podjetja v Idriji tov. Stanko Lužnik.

6. Za člane komisije za odmero dohodnine obrtnikom in samostojnim poklicem so imenovani: Denis Primožič — predsednik, člani: Peter Kogej, Feliks Poljanec, Viktor Nagodi, Stanislav Štravs, Milan Poženelj, Amalija Zupančič in Henrik Mikuž.

7. V komisijo za dajanje soglasij k pravilnikom o delovnih razmerjih so bili imenovani: Viktor Kos, Cveto Prelovec in Marijan Beričič.

8. V komisijo za dajanje pripomb k tarifnim pravilnikom so bili imenovani: predsednik Julij Lapajne, člani: Viljem Podobnik, Franc Gantar, Ignac Čar in Maks Podobnik.

9. V komisijo za sestavo perspektivnega plana so bili imenovani: predsednik Mirko Tratnik, člani: inž. Anton Jager, inž. Niko Rihar, inž. Franjo Kordiš, Janez Dolenc, Franc Gantar, Franc Brence, Denis Primožič, Slavica Božič, Ivan Hlača in Miloš Trampuž.

10. V komisijo za uslužbenske zadeve so bili imenovani: predsednik Srečko Poljanec, člani: Cveto Prelovec, Franc Petrič, Vera Prelovec in Ferdo Vidmar.

11. Za predsednika arbitražnega sveta se imenuje tov. Srečko Mohorič, za njegovega namestnika pa tov. Anton Strnad.

12. Za člane disciplinskega sodišča so bili imenovani: predsednik Cveto Prelovec, namestnik predsednika Franc Didič, za člana Leopold Beričič, za namestnika člana Ferdinand Velikajne.

13. Za člana arbitražnega sveta je bil imenovan tov. Rafael Petrič, za njegovega namestnika pa tov. Mirko Zelenc.

14. Razrešen je dolžnosti predsednika gospodarskega sveta tov. Franc Mohorič.

15. Za predsednika gospodarskega sveta je imenovan tov. ing. Ivan Gantar.

16. Razrešen je dolžnosti člana UO Komunalne banke tov. ing. Franjo Kordiš.

17. Za člana UO Komunalne banke je imenovan tov. Franc Brence.

18. Razrešen je dolžnosti člana sveta za stanovanjske zadeve tov. ing. Anton Istenič.

19. Za člana sveta za stanovanjske zadeve je imenovan tov. Vojko Jereb.

20. V upravni odbor veterinarske ambulante so bili imenovani:

predsednik Franc Kosmač; člani: Dušan Pirih, veterinar, in ing. Niko Rihar.

21. Za upravnika veterinarske ambulante je bil imenovan tov. Dušan Pirih.

22. Za finančnega inšpektorja je bil imenovan tov. Franc Klemenčič.

23. Za inšpektorja dela je bil imenovan tov. Jože Gruden.

24. Za tržnega inšpektorja je bil imenovan tov. Anton Peternej.

25. Za veterinarskega inšpektorja je bil imenovan tov. Dušan Pirih.

26. Za inšpektorja za varstvo rastlin je bil imenovan tov. ing. Niko Rihar.

27. Za šolska inštruktorja sta bila imenovana tov. Vinko Vršec in Ivan Hlača.

V. SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV

DNE 9. 4. 1958

Po poročilu, ki ga je podal predsednik občinskega ljudskega odbora tov. Lado Božič o sredstvih proračuna in skladov v letu 1958 ter

po poročilu sveta za družbeni plan in finance o instrumentih družbenega plana za leto 1958, so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Zbor proizvajalcev priporoča vsem gospodarskim organizacijam, da prispevajo iz svojih skladov skupne uporabe v sklad za komunalno graditev.

2. Ustanovi se komisija za pregled gostiln na območju občine Idrija. Za člane komisije so imenovani:

1. Franc Gantar,
2. Julij Lapajne,
3. Ignac Velikajne.

3. Priporočiti Gozdni upravi Idrija, kolikor namerava graditi telefonski vod na Vojško za svoje potrebe, da stopi v stik s KO Vojško, da bi vod gradili skupaj in da bi služil tudi za potrebe Vojškega.

4. Priporočiti Elektro Gorica za pričetek obnove električnega omrežja v Zadlogu oziroma pospešiti, da omenjeno podjetje obljubo čimprej izpolni.

5. Pri Elektro Gorica ugotoviti, kako je z elektrifikacijo kraja Lome.

6. Sprejeto se instrumenti družbenega plana za leto 1958 izvzemši instrument, ki določa odstotek prometnega davka na alkoholne pijače v gostinstvu.

7. Poročilo predsednika občinskega ljudskega odbora in ostali predlogi v razpravi se sprejmejo kot smernice organom pri sestavi družbenega plana in proračuna.

8. Sredstva investicijskega sklada naj se razdelijo na gospodarske in negospodarske investicije po potrebah. Upoštevati pa je stanje elektrifikacije mesta, ceste in vodovod na eni strani ter tovarno povišstva na drugi strani.

9. Proučiti gospodarnost prašne obdelave ceste in po dokončnih in utemeljenih ugotovitvah sestaviti za ljudski odbor predlog.

10. Družbeni plan in proračun je pred sprejetjem predložiti v obravnavo političnemu aktivu in zborom volivcev.

Avto-moto društvu se dodeli v upravljanje osebni avtomobil FIAT 1500.

Gostinskemu podjetju »Jelenk« Sp. Idrija se prodajo naslednja osnovna sredstva likvidiranega trgovskega podjetja »Po želji« Sp. Idrija:

1. pisalna miza za 2.303 din,
2. ormara za akte za 1.560 din,
3. dva navadna stola za 314 din.

Trgovskemu podjetju »Izbira« Idrija se prodajo naslednja osnovna sredstva likvidiranega trgovskega podjetja »Po želji« Sp. Idrija:

1. avtomatična tehtnica Berkel za 12.730 dinarjev,
2. avtomatična tehtnica Optimus za 7.560 dinarjev.

Na predlog zbora volivcev za območje krajevnega odbora Dole je bil uveden poseben krajevni prispevek za elektrifikacijo kraja v višini 12.000 din in 184 m³ tehničnega lesa.

Na predlog zbora volivcev za območje krajevnega odbora Ledine je bil uveden poseben krajevni prispevek za elektrifikacijo kraja v višini 8.561.000 din.

Sprejet je bil odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o občinskih taksah.

Imenovanja in razrešitve:

Za direktorja Rudnika živega srebra Idrija je imenovan tov. Ciril Prohinar.

Razrešena je dolžnosti člana sveta za šolstvo tov. Anica Šabec.

Za člana sveta za šolstvo je imenovana tov. Iva Hladnik.

Razrešena sta dolžnosti člana sveta za kulturo in prosveto tov. Jakob Gantar in ing. Ivan Gantar.

Za člana sveta za prosveto in kulturo sta imenovana tov. Nada Svetličič in ing. Stanko Mazi.

Razrešen je dolžnosti pomožnega sanitarnega inšpektorja tov. Janez Mauser.

Za šefa odseka za narodno obrambo je imenovan tov. Ivan Bevk.

V komisijo za revizijo socialnih podpor na podeželju so imenovani:

predsednik Karolina Baloh; člani: Franc Lapajne, Jože Rudolf, Ivan Erjavec, Franc Lapajne, Stanko Vehar, Julij Černilogar, Evgen Lapajne, Kristina Mohorič, Anton Pavšič, Anton Cuk, Angela Vidmar in Ivan Leskovec.

V komisijo za revizijo socialnih podpor v mestu so imenovani:

predsednik Rozalka Lipušček; člani: Julka Tratnik, Ivanka Kenda, Minka Guzelj, Stanislav Kokelj, Pavla Modrijan, Pavel Šturm, Mira Seljak in Marija Medved.

VI. SKUPNA SEJA OBEH ZBOROV

DNE 17. 5. 1958

Ljudski odbor je obravnaval predloge, ki so jih stavili volivci na zadnjih zbiorih volivcev, in sestavil odgovore, ki bodo dani volivcem na njihovih zbiorih.

Na predlog odborniške komisije za prošnje in pritožbe je ljudski odbor obravnaval pritožbo tov. Jožeta Pivka iz Lomov št. 21, ki jo je vložil zoper odločbo sveta za socialno varstvo v zadevi plačila zdravstvenih storitev. Pritožba je bila kot neutemeljena zavržena.

Imenovanja in razrešitve:

Za direktorja Komunalnega podjetja je bil imenovan tov. Mirko Tratnik.

Razrešen je dolžnosti šefa uprave stanovanjske skupnosti tov. Renaf Škarabot.

Za šefa stanovanjske skupnosti je imenovan tov. Stipe Franovič.

Na ločenih sejah sta občinski zbor in zbor proizvajalcev dne 17. in 24. V. 1958 obravnavala naslednje:

Sprejet je bil odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o občinskih taksah.

Predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o upravljanju in vzdrževanju vodovodnih naprav in o vpeljavi tarife na vodarino na območju občine Idrija, ki ga je predložil v obravnavo Svet za urbanizem, komunalne in gradbene zadeve, je bil zavrnjen. Svet ima nalogo, da predlog ponovno prouči. Prav tako je o predlogu tega odloka treba razpravljati na zbiorih volivcev.

Sprejet je bil odlok o delitvi socialnih podpor socialne ogroženim osebam na območju občine Idrija.

Podjetju Avtopromet Idrija je izdana garancija za najem investicijskega posojila iz občinskega investicijskega sklada za nabavo novih tovornih vozil.

Tovarna pohišstva »22. julij« Idrija se je oprostila lastne udeležbe pri najetju posojila iz občinskega investicijskega sklada za nabavo hidravlične preše.

Načelno je bilo odobreno, da občinski ljudski odbor najame iz splošnega investicijskega sklada posojilo v višini ca. 30.000.000 din za gradnjo plavalnega bazena v Idriji.

Pri zvezi kmetijskih hranilnic in posojilnic v Ljubljani se najame posojilo v višini 3.000.000 din s 3% obrestno mero letno za elektrifikacijo podeželja. O razdelitvi sredstev posameznim krajem bo ljudski odbor posebej razpravljajal.

Soškemu gozdnemu gospodarstvu Tolmin se dodeli v trajno uporabo parc. št. 399/2 njiva, parc. št. 137 drvarnica in parc. št. 55 šola (sedaj ruševine) s tem, da si občinski ljudski odbor pridrži pravico uporabe parc. št. 399/2 vrt toliko časa, dokler se osnovna šola ne preseli v nove prostore osemletke.

Zbor proizvajalcev pa je izdal soglasje k premijskemu pravilniku Rudnika živega srebra Idrija in Tovarne pohišstva. Sprejel je tudi odlok o razpisu nadomestnih volitev.

Z A P I S K I

PROSVETA

PLODNO DELO NAŠE LJUDSKE KNJIŽNICE

Našo Ljudsko knjižnico in čitalnico lahko brez vsakega pomisleka uvrstimo na prvo mesto med vsemi našimi kulturnimi ustanovami. Njeno delo narašča iz leto v leto, krog čitatelev se razveseljivo širi, število prečitanih knjig narašča posebno med našo mladino. Te trditve naj v skopih številkah podkrepi tudi statistično poročilo:

Število novih knjig je v letu 1957 narastlo za 1.067 tako, da se je knjižni fond dvignil na lepo številko 11.596. Od tega je v slovenščini 10.913, v italijanščini 237, v srbohrvaščini 260, v angleščini 91, v nemščini 59 in v francoščini 36 knjig. Število časopisov in revij se je povzpelo na blizu 40. Vpisanih članov je 1.747, od

tega 238 novih. Izposojenih je bilo 24.038 knjig, od tega 18.232 leposlovnih, v tujih jezikih pa 1.348. Mladinci so si izposodili nekoliko več knjig kakor mladinke, pri odraslih pa je razmerje obratno. Med izposojevalci so na prvem mestu dijaki in učenci, na drugem mestu so delavci in na tretjem mestu uslužbenci. To ustreza socialni strukturi našega mesta, vendar moramo poudariti visoko število odjemalcev knjig iz delavskih vrst. Potujoča knjižnica, ki naj bi posredovala knjige našemu podeželskemu prebivalstvu, se bori še z organizacijskimi težavami, vendar so knjige že odšle v zabojih v Šebrelje, Lazec-Plužnje, kjer so bile zamenjane in so nazadnje prišle tudi v Godovič.

Med najbolj priljubljenimi pisatelji je tudi lansko leto ostal na prvem mestu France Bevk s 449 izposojenimi knjigami. Presenetljivo se je na drugo mesto povzpел J. London s 340 knjigami in potisnil našega Jurčiča na tretje

mesto s 301 knjigo. Zelo čitani so še Finžgar, Sienkiewicz, Stevenson, Vaštetova in Wallace.

Vse to je lepo in prav. Knjižnica pa je že zdavnaj prerastla svoje sicer lepo urejene vendar pa preskromne prostore. Čitalnica sploh ne ustreza več, ker se pogosto v njej nagnete toliko obiskovalcev, da novi ne najdejo več prostora. Skrajni čas je, da se uresničijo načrti o preselitvi knjižnice v udobnejše prostore.

Ravnateljica Talči Božičeva zasluži vso pohvalo našega delovnega človeka za svoje vestno in požrtvovalno delo in ljubezen, s katero vodi to našo koristno ustanovo.

S. L.

TELESNA VZGOJA

PRIJATELJSKI DVOBOJ

Strelska družina »Kapitana Mihevca« v Idriji je povabila v goste Strelsko družino »Olimpio« iz Ljubljane. Dne 26. marca so odigrali prijateljski dvoboj moških in ženskih ekip v streljanju z zračno puško. Gostje so dosegli 780 krogov, domačini pa 724, medtem ko so gostinje dosegle 643 krogov, domačinske pa samo 411, ker so tekmovalle samo s štirimi članicami. Med posamezniki so dosegli Inglič 170, Jovašević 162 (oba Olimpia), Slavič (Idrija) pa 158 krogov. Pri članicah je Kastelčeva dosegla 172 krogov. Domačinka Babičeva je prišla na 6. mesto s 111 krogi.

Ce upoštevamo, da sodi Olimpia med naše najboljše družine, smo z rezultatom moških lahko kar zadovoljni.

Gostje so si po tekmovalstvu ogledali zanimivosti mesta, med drugim tudi naš muzej, in so bili z obiskom nadvse zadovoljni.

S. L.

LETNI OBRAČUN TVD »PARTIZAN« CRNI VRH

3. aprila 1958 je polagalo obračun dela v preteklem letu TVD »Partizan« v Črnem vrhu nad Idrijo, ki sodi med najbolj delavna podeželska društva v naši občini. Na občnem zboru je bilo navzočih 75 članov društva. Samo v zadnjem času si je društvo pridobilo 54 novih članov, tako da sedaj zajema že okoli 25% vsega prebivalstva v vasi in bližnji okolici. Iz tajnikovega poročila vidimo, da se je društvo med letom borilo z velikimi težavami, ki izvirajo predvsem iz pomanjkanja vodilnega kadra.

Društvo je vse težave uspešno prebrodilo, kar je bilo najlepše razvidno iz poročila načelnika, ki navaja kar 31 različnih prireditev, tekmovalj in tečajev, na katerih je zelo uspešno sodelovalo črnovrško društvo. Najuspešnejši so bili brez dvoma mladi smučarji, ki so na prvenstvu Primorske smučarske podzveze osvojili častno drugo mesto, med partizanskimi društvii v okraju pa celo prvo mesto. Posamezniki so na tem tekmovalstvu osvojili kar 6 prvenstev, na okrajnem prvenstvu pa so postali posamezniki prvaki skoraj v vseh disciplinah in osvojili 18 diplom. Zelo lepe uspehe so dosegli tudi lahkotletci. Posebej moramo omeniti mlado Marijo Blaško, ki je bila najuspešnejša tekmovalka. Pri redni telovadbi so bili uspehi manjši, ker društvu primanjkuje vaditeljev, ki bi se še z večjo vnemo posvetili telesni in duševni vzgoji mladine.

Novi društveni odbor je naslednji: predsednik Franc Rupnik, podpredsednik Ivan Rudolf, tajnik Jožef Vodopivec, blagajničarka Danica Rudolf, načelnik Bojan Križaj, načelnica

Marija Blaško, saniteta Vincenc Rupnik, propaganda Anton Bahor, gospodar Jože Kenk. Nadzorni odbor: Karel Mikuž, Albin Nagode in Ivanka Felc.

Na občnem zboru so sprejeli tudi obširen načrt dela za letošnje leto, ki ga tudi že uspešno izvajajo.

Posebno pohvalo zasluži ravnatelj gimnazije Bojan Križaj, ki je glavna gonilna sila društva. Želeli bi mu samo, da bi si pridobil čim več vnetih sodelavcev, da bi se društvo še bolj utrdilo v tem kmečkem okolišu, kjer razmere za delo niso najboljše.

Črnovrškega »Partizana« postavljamo za zgled vsem ostalim podeželskim društvom in bi samo želeli, da bi ga posnemali vsaj še na Vojškem, v Godoviču in v Sp. Idriji, kjer so pogoji za delo enaki, če ne celo boljši!

S. L.

ZADNJE SMUČARSKE TEKME

Novozapadli sneg je letos podaljšal zimsko sezono. Ko so nogometaši morali kидati sneg z igrišča zaradi bližnjega prvenstva, so naši smučarji še veselo »vozili« po bližnji in daljni okolici.

Na državno prvenstvo v alpskih disciplinah se je letos prebil samo mladinec Peter Logar, ki je bil v Kranjski gori na prvenstvu od 1. do 3. marca v veleslalomu 22. s časom 21.26. Vse je kazalo, da se bo v slalomu uvrstil med najboljše, ker je imel v prvi vožnji enega najboljših časov. V drugi vožnji pa je zlomil smučko.

Dne 9. marca je bila otvoritev nove skakalnice v Logu pod Mangrtom. Na tekmovalje je odšlo 5 naših skakalcev, ki so v zelo šibki konkurenci zasedli prva štiri in sedmo mesto ter skupno dosegli 391,9 točk in prejeli lep pokal. Zmagal je Viktor Crnobrnja pred Aldom Murovcem in Brankom Šlabnikom.

16. marca se je naša ekipa udeležila zelo uspešnega pokalnega tekmovalja v Dol. Logatcu, kjer so »Rudarjevi« tekmovalci pobrali skoraj vsa prva mesta ter kot posamezniki dosegli najlepše rezultate, pokal pa je ostal prireditelju v Logatcu, ker naši tekmovalci niso nastopili kompletni v vseh disciplinah. Nekaj smučarjev je bilo pozabilo na svojo dolžnost in pravilo je bilo, da je društvo proti njim uvedlo disciplinski postopek.

V slalomu so Rudi Likar, Ivan Logar in Ivan Ferjančič osvojili prva tri mesta. Med mladinci v slalomu je zmagal Andrej Mažgon, Dušan Poljanšek je bil tretji, nato pa si sledijo naši tekmovalci do 10. mesta. Pri tekih je bil prvi Jože Podobnik, tretji Jože Erjavec, četrti pa Andrej Erjavec. Med mladinci pa so imeli glavno besedo tekmovalci iz Starega trga, naš tekmovalec Stanko Sedej je bil četrti. Najhujša konkurenca je bila pri skokih. To je disciplina, kjer smo v letošnji sezoni dosegali le povprečne rezultate. Marijan Čar je bil sedmi, Viktor Crnobrnja pa enajsti. Med mladinci je bil Aldo Murovec sedmi, Branko Šlabnik deveti.

23. marca je bilo pokalno tekmovalje v Idriji, katerega so se udeležila štiri društva. Pri dopoldanskem smuku so naši člani zasedli prva tri mesta, zmagal pa je Ivan Ferjančič pred Ivanom Logarjem in Marijanom Čarom. Še lepši uspeh so dosegli mladinci, ki so pobrali vseh enajst prvih mest razen petega, kjer moramo pohvaliti Slavka Svetličiča iz Mrzlega vrha, ki se je pojavil med tekmovalci popolnoma sam in s primitivnimi smučmi dosegel tako lep uspeh. Iz razgovora s tem tekmovalcem

smo zvedeli, da je v okoliških vaseh mnogo dobrih smučarjev, posebno tekačev, katerim bo moralo naše društvo prihodnje leto posvetiti vso pozornost in jih vključiti v organizacijo. Pokal Primorske smučarske podzveze je z velikim naskokom osvojilo naše ŠD »Rudar«.

Pri popoldanskih skokih za pokal »Rudarja« se je zopet pokazalo, da naši skakalci kvalitetno zaostajajo. Pri mladincih je zmagal Ivan Jereb iz Žirov, naš Branko Šlabnik je bil tretji, Ivan Rijavec šesti in Aldo Murovec deveti. Med člani je bil prvi Zoran Mrak iz Logatca, ki je dosegel tudi najdaljši skok 25 m. Marijan Car je bil tretji, Viktor Crnobrnja četrti, Rudi Likar pa šesti. Pokal je osvojilo TVD »Partizanom« Dol. Logatec s 1.092 točkami, drugo je bilo ŠD »Rudar« s 1.036 točkami pred TVD »Partizanom« Ziri in TVD »Partizanom« Log pod Mangrtom.

20. marca smo imeli v Idriji občinsko smučarsko prvenstvo pionirjev, na katerem so poleg Idrižčanov sodelovali tudi mladi tekmovalci iz Črnega vrha, ki so proti pričakovanju dosegli največ uspehov. V teku je med mlajšimi pionirji zmagal Ivan Alič, gimnazija Idrija, pri starejših pionirjih Albin Vončina, gimnazija Idrija, pri mlajših pionirkah Marija Rupnik, gimnazija Črni vrh, pri starejših pionirkah Terezija Trček, gimnazija Črni vrh.

Pri skokih na majhni improvizirani skakalnici je pri mlajših pionirjih zmagal Marijan Lazar, gimnazija Idrija, pri starejših pionirjih pa Jože Rupnik, gimnazija Črni vrh.

V slalomu sta si med mlajšimi pionirji razdelila prvo mesto Benedikt Bajc in Ivan Rupnik, oba gimnazija Črni vrh, med starejšimi pionirji pa Peter Poljanšek, gimnazija Idrija, in Friderik Skvarča, gimnazija Črni vrh. Pri pionirkah sta zmagali isti tekmovalki iz Črnega vrha kakor pri tekih.

Prav gotovo pri tem tekmovalstvu niso važni rezultati, pač pa udeležba. Pogrešali smo mlade tekmovalce iz ostalih osnovnih šol, kjer vemo, da imajo med mladino odlične smučarje, pa se učiteljstvu ne ljubi, da bi svojim otrokom posvetili malo več pažnje. Veselje je bilo gledati našo mlado smučarsko gardo, ki se je spuščala po progi z okornimi, doma izdelanimi »smučmi« in vendar dosegala lepe uspehe!

To tekmovalstvo je dalo idrijskim organizatorjem pobudo, da so priredili še zanje domače tekmovalstvo pionirjev dne 30. marca na Zagodovem vrhu. Kljub nekoliko neprimernemu času se je na zadnji snežni plati zbralo skoraj 50 mladih in nadobudnih smučarjev, med katerimi smo opazili nekaj pionirjev, o katerih bomo pisali že prihodnje leto tudi ob težjih tekmovaljih, ker je njihova vožnja prireditelje prijetno iznenadila. Med mlajšimi pionirji je zmagal Igor Božič pred Silvom Grofom in Milošem Poljanškom. Med srednjimi pionirji je bil prvi Dimitrij Zigon pred Martinom Lazarjem in Ivanom Mervicom, med starejšimi pionirji pa Radovan Lipužič pred Petrom Poljanškom in Petrom Rupnikom. Po dolgem času so se na snežišču pojavile tudi pionirke in nekatere kar zadovoljile. Zmagala je Vesna Bevk pred Milico Zigon in Tanjo Maver.

Pionirjem se je pridružilo še nekaj mladincev, kjer je zmagal Andrej Mažgon pred Fabijem Kosto in Ivanom Poljanškom.

Naši smučarski organizatorji so prišli letos do dveh važnih spoznanj: vse sile posvetiti najmlajšim in zajeti tudi okolico. Poleg smučarskih tečajev v Idriji, ki so jih vodili domači in tuji vaditelji, so letos prvič priredili tečaje tudi

v nekaterih vaseh kakor v Ledinah, na Vrsniku, v Godoviču, na Vojskem in Gorah. Kjer so učitelji tečaj dobro pripravili, so bili tudi že vidni večji uspehi. Prihodnje leto bo treba zajeti v tečaje prav vse okoliške vasi.

Za konec sezone so odšli naši tekmovalci še na tekmovalstvo za »Dularjev memorial« SK »Krima« na Lipanci 13. aprila in dosegli povprečne rezultate. Med mladinci se je najbolj odrezal Andrej Mažgon, ki je bil četrti, Dušan Poljanšek pa je bil osmi. Med člani je bil najboljši Peter Logar, ki je bil osmi pred Ivanom Ferjančičem, ki je bil deveti. Kot ekipa so zasedli peto mesto med sedmimi.

Tudi naši sankarji so uspešno nadaljevali začeto delo. Zelo lepo so uspele meddruštvene tekme 16. marca na lepo urejeni progi s Kovačevega rovta, katerih so se poleg domačinov udeležili tudi gostje z Jesenic, Tržiča in Kroke. Vsa vidnejša mesta so odnesli Jeseničani; med domačimi je Milan Miklavčič zasedel 14. mesto. V moštveni oceni so Jeseničani odnesli prvo in drugo mesto, tretji so bili Tržičani, četrti pa Idrižčani. Gostje se niso mogli načuditi krasni sankarski progi, ki jo imamo v Idriji in ki sodi med najlepše tudi v evropskem merilu. Ker imamo tudi še druge proge, ki za navedeno ne zaostajajo mnogo, lahko postane Idrija eno naših najvažnejših sankarskih središč in prav bo, če bomo temu ljudskemu športu posvetili vso pažnjo. Treba pa bo preiti od navadnih sani na tekmovalne.

Iz vsega tega lahko zaključimo, da smo letos imeli zelo plodno in uspešno zimsko sezono. Po zaslugi naših tekmovalcev in organizatorjev se Idrija vedno bolj uveljavlja kot močan zimski center. Med temi športniki pa smo opazili tudi največ volje do dela, elana in požrtvovalnosti. Predaleč bi zašli, če bi imenoma navajali posameznike, ker vsi zaslužijo našo iskreno pohvalo, saj se niso ustrašili niti hudega mraza, ne vetra in ne težavnega dela na progah!

S. L.

POMLADANSKI NEUSPEH NAŠIH NOGOMETASEV

Dolga zima in pozno zapadli sneg sta močno zakrivila, da so nogometaši našega ŠD »Rudarja« začeli zelo pozno z vadbo. S tem pa seveda ne moremo opravičiti neuspeha, ki so ga doživeli v pomladanskem delu prvenstvenega tekmovalstva ljubljansko-primorske lige.

23. februarja so imeli prvo prijateljsko srečanje v Gorici z moštvo »Branika«, ki so ga zgubili z 2:4 (2:3). V prvem polčasu so prevladovali naši nogometaši, nato pa jim je zmanjkala kondicija in sledil je predvideni poraz.

Drugo prijateljsko srečanje je bilo 2. marca na Rakeku z »Javornikom«. Naša enajstotnica je na težkem terenu že kar dobro zaigrala in dosegla neodločen rezultat 3:3 (0:2).

Nato je sledil nekoliko predolg odmor do 23. marca, ko je bila tretja prijateljska tekma v Ajdovščini s »Primorjem«. Obe moštvi sta pokazali zelo slabo igro. Kljub zmagi 2:1 (0:2) smo ostali nezadovoljni in zaskrbljeni, ker se je začetek prvenstva neusmiljeno približal.

30. marca:

»Rudar« : ŠK »Tržič« v Idriji 1:3 (0:1)

Na igrišču so se najprej znašli gostje in so dosegli prvi gol. Nato pa so tudi domači za-

čeli z resnimi napadi in igra je postala enakovredna. V začetku drugega polčasa so prevladovali domačini in po Likarju tudi izenačili. Številni gledalci so že upali na popoln uspeh, toda prežgodaj je prišla do izraza boljša kondicija gostov, ki so dosegli še dva gola, domači igralci po kljub lepim priložnostima niso bili sposobni, da bi spravili žogo v nasprotnikov gol.

6. aprila:

ŠK »Jesenice« : »Rudar« na Jesenicah 7:1 (4:0)

Od te tekme nismo mnogo pričakovali, ker smo se zavedali, da je nasprotnik močnejši. Tudi pregrupacija našega moštva se ni obnesla. Nasprotnik je bil stalno v premoči in neusmiljeno zabijal gole, medtem ko je naše moštvo igralo kakor brez glave. Častni gol je dosegel Marijan Likar.

13. aprila:

»Rudar« : »Ilirija« (Ljubljana) v Idriji 3:4 (1:2)

V gosteh smo imeli najšibkejšega nasprotnika in računali na gotovo zmago, potek na igrišču pa nam je prinesel največje razočaranje. Poraz so zakrivali naši napadalci, ki so med drugim zastreljali kar dve enajstmetrovki. Namesto dveh točk smo dosegli boleč poraz, ki nas je dokončno prepričal, da je naše moštvo v krizi.

20. aprila:

»Triglav« (Kranj) : »Rudar« v Kranju 9:1 (2:1)

Nasprotnik, ki se resno poteguje za prvo mesto, nam ni obetal nič dobrega, nihče pa ni mogel slutiti, da bo naše moštvo doživelo pravo katastrofo. Poškodovane igralce so morale nadomestiti rezerve, čemur se je pridružila še poškodba vratarja Jereba in napadalca Logarja. Vendar je moštvo zaigralo zelo dobro in požrtvovalno, tako da je prišlo celo v vodstvo. Sodnik je kmalu po polčasu prisodil proti našemu moštvu neopravičeno enajstmetrovko, ki je naše igralce popolnoma demoralizirala in sledila je serija golov. O tej tekmi lahko rečemo samo to, da so naši igralci zaigrali najbolje in dosegli najtežji poraz, ki ga prav gotovo niso zaslužili.

27. aprila:

»Rudar« : »Gračar« (Ljubljana) v Idriji (0:0)

Na igrišču smo odšli zelo zaskrbljeni, ker je moral »Rudar« zopet nastopiti z rezervami. Že v prvih potezih pa so naši igralci pokazali lepo igro, ki je številnim gledalcem vlila mnogo upanja celo na zmago. V sedmi minuti je sodnik preostro dosodil enajstmetrovko proti našemu moštvu, ki pa je bila zastreljana. Bali smo se drugega polčasa, vendar so naši igralci vzdržali in proti koncu igre ustvarili celo več možnosti za zmagonosni gol, ki pa ga ni bilo. To je bila igra dveh popolnoma enako močnih nasprotnikov in rezultat popolnoma ustreza poteku.

4. maja:

»Nova Gorica« : »Rudar« v Novi Gorici 8:1 (2:1)

Ponovilo se je tisto, kar smo že doživeli v Kranju. V prvem polčasu so bili naši igralci popolnoma enakovredni goriškim. Po izenačenju, ki ga je dosegel Rudi Likar, nihče ni mogel slutiti katastrofe v drugem polčasu, ko so vse vrste našega moštva popolnoma odpovedale in so goli padali v našo mrežo drug za drugim.

11. maja:

»Rudar« : »Izola« v Idriji 0:7 (0:3)

Naše moštvo je moralo nastopiti s petimi rezervami, vendar ni nihče pričakoval katastrofe, ki smo jo doživeli na lastnem igrišču. O tej tekmi lahko samo zapišemo, da je moštvo odpovedalo v celoti in do skrajnosti razočaralo gledalce.

V predtekmi je naše mladinsko moštvo premagalo goste s prav tako katastrofalnim rezultatom 9:0 (4:0). Tako so mladinci vodstvu kluba pokazali, kje leži rešitev nogometa v našem mestu.

18. maja:

»Krim« (Ljubljana) : »Rudar« v Ljubljani 9:1 (4:1)

Po porazu prejšnje nedelje nismo mogli kaj prida pričakovati od tekme, v kateri se je naše moštvo srečalo z bodočim zmagovalcem. Dokler so imeli naši igralci vsaj malo kondicije, so igrali enakovredno. Ko je pošla kondicija, je sledila toča golov. Pohvaliti ne moremo nikogar.

25. maja:

»Rudar« : »Slovan« (Ljubljana) 0:1 (0:0)

Še enkrat in zadnjič so naši igralci pokazali, da znajo zaigrati tudi z rezervami. Napadi so se vrstili z obeh strani, vendar sta oba vratarja srečno reševala vse strele. Igra je bila popolnoma enakovredna in za konec smo se sprijaznili z neodločenim rezultatom, ko so nasprotniki malo pred koncem nenadoma dosegli zmagoviti gol. S to tekmo je naše moštvo še enkrat pokazalo, da je močno in da zna dobro zaigrati, če v njem ne odpove elan in kondicija.

Končni rezultat:

1. Krim (Ljubljana)	18	14	3	1	53:18	31
2. Triglav (Kranj)	18	13	2	3	64:20	28
3. Slovan (Ljubljana)	18	9	3	6	37:33	21
4. Grafičar (Ljublj.)	18	8	4	6	37:30	20
5. Izola	18	8	3	7	33:38	19
6. Jesenice	18	8	2	8	39:32	18
7. Nova Gorica	18	7	3	8	42:33	17
8. Tržič	18	4	5	9	23:48	13
9. Rudar (Idrija)	18	2	3	13	22:68	7
10. Ilirija (Ljubljana)	18	3	0	15	21:52	6

In kje so vzroki neuspeha? Pri vodstvu, ki je mislilo, da bo prvemu moštvu zadostovalo 16 igralcev in je pozabilo na rezerve ter zanamilo mladince. Pri večini igralcev, ki so mislili, da bodo zmagovali tudi brez redne in sistematične vadbe. Pri trenerju, ki je prenaplno obupal in vrgel puško v koruzo. In posledica: moštvo je v razsulu. Dobrim organizatorjem pa bo mogoče prav kmalu zopet postaviti moštvo na boljše in širše temelje.

S. L.

LETNI OBRAČUN TVD »PARTIZAN« IDRIJA

Naše telesnovzgojno društvo je polagalo obračun dela na rednem letnem občnem zboru 15. marca. Iz poročila predsednika Denisa Primožiča posnemamo, da ima društvo 204 člane, od tega 36 članov, 31 mladincev, 53 pionirjev, 6 mlajših članic, 16 mladink, 35 pionirk in 27 cicibanov. Aktivnih članov je 180. To število je za naše mesto vsekakor prenizko. Načelnik Franc Hladnik je poročal, da so imeli skupno 426 telovadnih ur. Tudi letos so sestavili ranglisto najboljših in najbolj požrtvovalnih telovadcev ter jih ocenili: 1. Sandi Carl, 2. Milan

Eržen, 3. Andrej Mažgon, 4. Majda Poženel, 5. Milica Zigon, 6. Jožica Dolinar. Ti telovadci naj bodo za vzgled vsem ostalim!

Sledila je analiza posameznih prireditev, ki jih je bilo 14 in o katerih smo v našem listu že v glavnem poročali. Posebej je bila pohvaljena tudi sankška sekcija, ki ima 21 registriranih članov in je že v prvem letu svojega delovanja dosegla prav lepe uspehe.

Iz vseh poročil in razprave vidimo, da društvu primanjkuje predvsem vaditeljskega kadra. Manjka mu požrtvovalnih vaditeljev, ki bi se posvetili predvsem najmlajšim z vso požrtvovalnostjo in ljubeznijo. Pri razpravi je bila najvažnejša točka vprašanje združitve društva s SD »Rudarjem« v enotno telesnovzgojno organizacijo. Čeprav so bila mnjenja deljena predvsem v organizacijskem pogledu, je bil predlog o združitvi z veliko večino sprejet.

Tudi volitve so bile nato izvedene v duhu združitve obeh društev. V skupni odbor so bili izvoljeni: Franc Hladnik, Marija Logar, Jože Krčnik, Denis Primožič, Iva Hladnik, Tone Troha in Nino Caruso. S. L.

LETNI OBČNI ZBOR ŠD »RUDAR«

Pripadniki našega športnega društva so zborovali 18. aprila ob navzočnosti le 42 članov, ker je bil čas nekoliko slabo izbran in je precej članov izostalo. Kritično oceno dela v preteklem letu je podal predsednik Franci Didič. Posebej je bilo prečitano poročilo smučarske sekcije, ki je v pretekli sezoni dosegla najlepše uspehe. Nogometna sekcija, ki je še jeseni kazala najbolje, je v pomladanskem delu tekmovanja zašla v pravo krizo zaradi pomanjkanja kadra. Namiznoteniška in odbojarska sekcija pa sta med letom pokazali le sporadično dejavnost. Tudi pri tem društvu je prišla do izraza hiha, ki tare telesnovzgojno delo našega mesta: pomanjkanje strokovnih kadrov! To se opaža posebno pri lahkotatletski sekciji, ki je kljub najboljši volji in velikemu številu tekmovalcev ni bilo mogoče postaviti na noge.

Kakor vsako leto, je bila razprava tudi na letošnjem občnem zboru zelo živahna in vanjo so posegli mnogi člani z zelo koristnimi predlogi in kritiko nekaterih nezdruženih razmer na telesnovzgojnem področju v našem mestu. Letno igrišče še danes ni dograjeno, olimpijski plavalni bazen je še vedno pesem bodočnosti, smučarska vzpenjača je še vedno le v zamisli. Vse to hromi razvoj telesne vzgoje.

Končno je tudi v tem društvu prišlo v razpravo vprašanje združitve s TVD »Partizanom«. Pod vtisom, da bi združitve vseh telesnovzgojnih delavcev le prinesla neko večjo dejavnost, je bil nato predlog o združitvi sprejet z veliko večino glasov.

Upravni odbor je bil nato izvoljen v duhu združitve obeh društev, kjer bodo sodelovali: Jože Pajer, Franc Didič, Srečko Logar, Vlado Miklavčič, Miro Golob, Franci Vidmar, Dimitrij Troha, Marijan Repanšek, Silvo Blaj, Milan Miklavčič, Silvo Gosler in Andrej Mažgon.

Ob koncu naj nam bo dovoljena še pripomba: skrajni čas je, da uredimo telesno vzgojo po značaju našega mesta. To se pravi, da začnemo gojiti tiste športne panoge, ki bodo najbolj ustrezale našemu rudarju, to je kegljanje in balinanje, ki se je v delavskih centrih že zelo razvilo. Pri gradnji teh športnih objektov pa bo moral sodelovati tudi sindikat, ki ima prav gotovo velik interes, da pridejo njegovi člani do ustreznega športnega vzvedrila.

S. L.

Š A H

DVA PIONIRSKA TURNIRJA NA OSNOVNI SOLI

V marcu sta bila odigrana na osnovni šoli dva pionirska turnirja. V skupini mlajših pionirjev je igralo 8 šahistov. Prvo mesto je dosegel s 6 in pol točkami Ivan Brus, drugi je bil Vojko Krivic in tretji Igor Božič.

V skupini starejših pionirjev je igralo 14 šahistov. Prvo in drugo mesto sta si razdelila z 12 točkami Uroš Lipušček in Marijan Repanšek. Tretji je bil Joško Pirc z 11 in pol točkami, četrty pa Vojko Gantar z 10 in pol točkami. Pionirki Tanja Mavzer in Sonja Bajc sta dosegli 8. oziroma 9. mesto. S. L.

DRUŠTVENO PRVENSTVO POSAMEZNIKOV

Letošnje društveno prvenstvo posameznikov je dalo naslednje rezultate:

1. Tone Troha	10 točk
2. Viktor Crnobrnja	9 "
3. Milan Miklavčič	7 "
4. Drago Kanduč	5 in pol točk
5. Silvo Kovač	5 "
6.—8. Danilo Sever	4 in pol "
Sergej Pelhan	4 in pol "
Jurij Jereb	4 in pol "
9. Lucijan Podkrajšek	3 in pol "
10. Silvo Knap	2 in pol "
11. Stanko Zajc	1 "
12. Jože Božič	0 "

Odstopila: inž. Stanko Mazi in Ivan Suban. Ta turnir se je na žalost »odlikoval« z mnogimi neodigranimi partijami, zato društvu ni dal nobenega novega tretjekategorika, pogoje za potrditev III. kategorije pa je izpolnil samo Tone Troha. Šteti ga moramo torej med neuspela prvenstva in grajati nedisciplino nekaterih članov društva. S. L.

OKRAJNO PRVENSTVO POSAMEZNIKOV

Turnir za okrajno šahovsko prvenstvo posameznikov je bil letos v Idriji od 15. do 20. aprila. Sodelovalo je 12 šahistov iz Idrije, Cerkna in Ajdovščine. Ker imamo sedaj v okraju 19 tretjekategorikov, je bila upravičena zahteva Okrajne šahovske zveze, da bi na njem sodelovali samo tretjekategorniki. Žal pa je bilo nujno potrebno pritegniti na turnir tudi nekaj četrto-kategorikov, ker so udeležbo odpovedali šahisti iz Anhovega, med njimi tudi lanski prvak Stanič.

Rezultat turnirja je bil naslednji:

1. Ivan Suban, Idrija	9 točk
2. Svetizar Stankovič, Ajdovščina	8 in pol
3. Pavle Bolčina, Ajdovščina	8
4. Viktor Crnobrnja, Idrija	8
5. Jože Petkovšek, Cerkno	7 in pol
6.—7. Tone Troha, Idrija	5
Silvo Kovač, Idrija	5
8. Stojan Hergouth, Cerkno	4 in pol
9.—10. Milan Miklavčič, Idrija	3
Sergej Pelhan, Idrija	3
11. Danilo Komac, Cerkno	2 in pol
12. Mirko Plaznik, Cerkno	2

Proti pričakovanju je postal okrajni prvak mladi, komaj 17-letni gimnazijec Suban, ki je pokazal zelo solidno igro in tudi že precejšnje znanje šahovske teorije. Prvenstvo je osvojil

popolnoma upravičeno in nam postavil upanje, da bomo v njem kmalu dobili zelo dobrega šahista. Udeležba večjega števila mladincev na tem prvenstvu pa nam tudi zagotavlja pravilno razvojno pot našega šaha.

S. L.

OKRAJNI BRZOPOTEZNI TURNIR

Po končanem okrajnem prvenstvu posameznikov v Idriji 20. aprila so udeleženci turnirja odigrali tudi prvi okrajni brzopotezni turnir z željo, da bi tudi tej vrsti igre začeli posvečati večjo pažnjo. Zmagala sta Ivan Suban in Svetizar Stankovič z 9 točkami od enajstih možnih. Take in podobne turnirje bi kazalo večkrat prirejati po vseh naših osnovnih organizacijah.

S. L.

PIONIRSKA PRVENSTVA

13. maja so končali prvenstvo starejši pionirji na gimnaziji. Udeležilo se ga je 16 mladih šahistov. Zmagal je Joško Božič s 13 in pol točkami pred Igorjem Uršičem, Danilom Felcem in Dušanom Kržišnikom.

15. maja smo imeli okrajno pionirsko moštveno prvenstvo, na katerega pa so poleg idrijskih pionirjev prišli samo še starejši pionirji iz Sp. Idrije, pogrešali pa smo predvsem pionirje iz Črnega vrha.

Tekmovanje je dalo naslednje rezultate:

Osnovna šola Idrija : Osnovna šola Spodnja Idrija 3:1.

Gimnazija Idrija : Osnovna šola Idrija 3:1.

Gimnazija Idrija : Osnovna šola Spodnja Idrija 4:0.

Tako je gimnazija Idrija nabrala 7 točk, Osnovna šola Idrija 4 točke in Osnovna šola Sp. Idrija 1 točko.

S. L.

NEUSPEH NAŠIH PIONIRJEV NA OKRAJNEM PRVENSTVU

18. maja je bilo v Solkanu okrajno moštveno prvenstvo pionirjev. Udeležilo se ga je 12 moštev. Naši pionirji, ki so lansko leto osvojili dvoje prvenstev, so letos doživeli popoln neuspeh. Najprej so bile premagane naše pionirke, ki so izgubile dvoboj s Tolminom z 0:4. Med tremi mlajšimi pionirkami je nastopila tudi ena starejša, zato so morale igrati v skupini starejših pionirk. Tudi mlajši pionirji so nato izgubili dvoboj z Vipavo s 3:5. Z neresno igro so nato starejši pionirji izgubili precej dragocenih točk ter jih ob koncu nabrali samo 15 in pol ter prišli komaj na 4. mesto za Tolminom, Šempetrom in Kobaridom.

S. L.

PRIJATELJSKI DVOBOJ Z RADOVLJICO

Naše šahovsko društvo je izrabilo obisk članov Šahovskega društva iz Radovljice za odigranje prijateljskega dvoboja na 8 deskah, katerega so gostje odločili v svojo korist s 6 točkami proti 2:

1. Crnobrnja : Vovk	0:1
2. Suban : Berce	pol : pol
3. Sinkovec : Bedernjak	0:1
4. Troha : Pikelj	0:1
5. Sever : Mali	0:1
6. Kovač : Kaše	0:1
7. Miklavčič : Bolenčič	1:0
8. Pečnik : Simčič	pol : pol